

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2030, — nočna 2996, 2994 in 2030

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Tehnika in gospodarstvo

Zadnjič smo na tem mestu zapisali, da bo odslej morala državna oblast, kot čuvateljica socialnega reda, poseči vmes, da prepreči prehitro razvoj tehnike. To se je nekaterim zdelo pretirano, da celo absurdno, češ, kako naj država ovira napredek, ki je zanjo in za ves narod vir bogastva. Vprašanje pa v resnici ni tako enostavno. Gospodarska kriza, v kateri živimo, o kateri dan za dnevom beremo, čez katero se pritožujemo in ki je tudi našo državo spravila v težak položaj, se lahko brez vsakega znanstvenega omota opiše kot dejstvo, da je danes veliko več pridelkov na svetu, kot jih moremo porabiti. Bolj znanstveno se isti pojav lahko označi z besedami, da moč pridobivanja, ali kreativna sila produkcije narašča nenakomerno z močjo porabe, ali s konzumno kapaciteto človeštva.

Krivila za gospodarsko krizo se torej vrže na onega, ki samo prideluje, na producenta, ki je slep za vse drugo in zatopljen v svoje delo samo na to misli, kako bi mogel čim več pridelati v čim krajšem času in s čim manjšimi pridobitnimi stroški. Pridobitnik ali producent ne posluša več dobrih nasvetov, ki mu jih daje gospodarstvenik, češ da pridelati še ni vse, ampak da je glavno, da se pridelano blago tudi razproda in vporabi, torej da se najde za pridelek tudi konsument. Če poslavimo vprašanje na ta način, potem bomo razumeli one, ki trdijo, da prihajajo vse sodobne težave odtod, ker je prenehala vsaka vez med tehnikom, ki samo prideluje, in med gospodarstvenikom, ki pridelke razpečava med konzumente.

Nam se dozdeva, da je veliko resnice v gornjem stavku. Svoje dni, ko so človeške potrebe bile še manjše in ko je človeški rod bil še manj številčen, sta bila tehnik — torej producent — in gospodar, to je zastopnik konzumentov, združena v eni in isti osebi. Tako je še danes pri našem kmetu, ali pri manjših obrtnikih, ki delajo za potrebo in po naročilu. Današnja moderna industrija pa dela čisto po drugih pravicah. Ona se ne veže več na želje konzumentov, ne čaka več na naročilo, ampak dela na zalogo. Konzument se ne javi več pri ravnatelju tovarne z naročilom, ampak pri magacinerju, pri posredniku — trgovcu, ki mu iz pridobljene zaloge postreže. Tako sta se drug od drugega ločila tehnik-producent, ki samo ustvarja, in gospodarstvenik-konzument, ki samo vporablja in zapravlja. Ko sta se enkrat ločila, sta oba šla svojo pot. Dokler še tehnika ni bila tako razvita, je morda konzument sproti porabil vse, kar je prišlo iz tovarne, in kadar so bili dobri časi, so tovarne in poljedelska velepodjetja še prepočasno delale in niso mogle kriti vseh potreb in zahtev. Prišlo je do preobrata, ki je bil neizbežen v tem trenutku, ko je konzument ali tako obubožal, da ni mogel vseh pridelkov pokupiti, ali pa ko je do skrajnosti razvita tehnika vrgla v svet veliko pridelkov, da se vsled preobilice niso mogli porabiti.

Slednje se je izvršilo v našem slučaju. Producent, ali tehnični inženjer, se briga samo za eno: kako pridelati. Vedno producirati, vedno več in vedno boljše, izboljševati način pridelovanja, štediti s časom, ustvarjati nove modele. Tehnični inženjer je kot poet zaverovan v svojo pesem pridobivanja in ustvarjanja. Zelo pogosto je popolnoma nesebičen. Njega kot romantika v produkciji ne vleče toliko materijalni dobiček, kot pa ambicija ustvariti kaj lepšega in kaj boljšega. Tako moramo razumeti one tehnike-inženjerje, ki so šli v eksil v kolonije, da tam pustijo prost polet svojemu ženju. Tako moramo razumeti tudi na prvi pogled nerazumljivo dejstvo, da se je toliko mladih in nadarjenih inženjerjev odzvalo vabljivi sovjetske vlade, da pridejo delat v Rusijo, kjer se jim nudi najkrajša pot do sledit svojemu ustvarjalnemu nagonu brez ozira na težave delovnih moči in potrebnega kapitala.

Tudi pri nas, kljub skromnim razmeram, v katerih se gibljemo, bomo našli veliko zelo ilustrativnih primerov za gornjo trditve o nepremagljivi strasti za ustvarjanje, ki prešine modernega tehnika in ga potegne za seboj, tako da postane slep za najtemnejše zakone gospodarstva, ki zahtevajo, da se posveča enakomerna pozornost produkciji, rentabilnosti kapitala in pa človeškemu konzumu. Ravno tukaj je višek drame, katero doživljamo. Ko finančnik, ki stavi svoj denar na razpolago, ne zna pravočasno zavreti gorečnosti tehnika-producenta, češ da se mu denar ne obrestuje več, in ko konzument ne more več priti do besede, da bi povedal, kolike so pravilne potrebe konzuma — potem mora priti do težav, ki morajo izveneti v popolno dezorganizacijo narodnega gospodarstva.

Ni treba posebej poudarjati, da se sedanja gospodarska kriza najbolj občuti v Zedinjenih državah in v Nemčiji, kjer je tehnika najbolj napredovala, kjer se je v najvišji meri izvršila racionalizacija v industriji in kjer je tehnik-producent imel največji vpliv. V Franciji se kriza ne čuti. Razlogov za to je veliko, med njimi pa je posebno eden, ki se nam zdi važen. Franciji se čista, da je zelo konservativna, da se pridobitki moderne tehnike le zelo počasi uveljavljajo v francoski industriji in da se slednja trdovratno drži na zastarih metodah. Morda bi bilo bolj pametno in bolj pravilno, če bi konservativni duh Francozov imenovali smisel za gospodarsko ravnotežje, za prepotrebno ravnotežje med napredkom tehnike in napredkom kupne moči konzumentov.

Gospodarski liberalizem prejšnjega stoletja je popolnoma razbil solidarizem med stanov človeške družbe. Posledice na socialnem polju že nosimo več desetletij. Posledice na gospodarskem polju bomo začeli čutiti vedno bolj in bolj. Zato smo rekli, da je država, kot čuvateljica družabnega reda, poklicana, da ščiti tudi ravnotežje med produkcijo in konzumom, da ohrani solidarizem vseh stanov tudi na gospodarskem polju. To je pa stari nauk krščanstva.

Velja Vukičević — umrl

Belgrad, 27. nov. m. Danes ob 1 zjutraj je nenadoma umrl na srčni kapi profesor Velja Vukičević, bivši ministrski predsednik in ena izmed najbolj markantnih osebnosti radikalne stranke do dogodkov, ki so dovedli do 6. januarja.

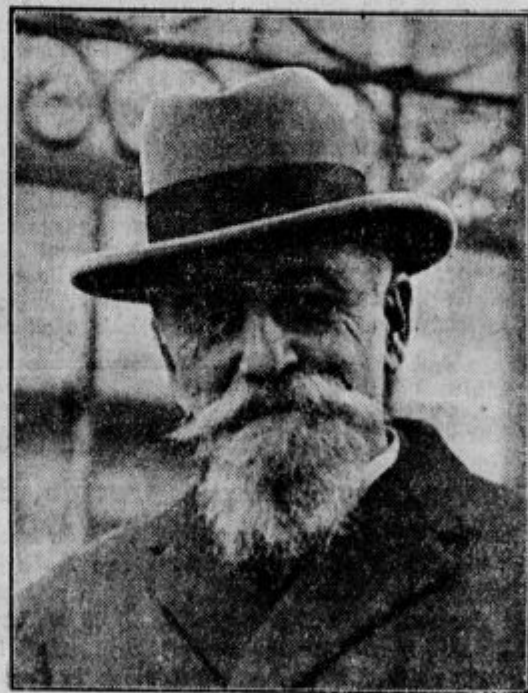
V krogu svoje rodbine je povečerjal in sedel do 11 v razgovoru. Nato je odšel v svojo sobo. Nekaj je tožil, da ga boli srce, kar ga pa ni mnogo vznemirjalo. Njegovi so bili kljub temu v skrbeh. Ko je pokojnik poskušal zapaliti si poslednjo cigareto pred spanjem, mu je njegova hčerka to odsvetovala. Vukičević je je poslušal ter pokadil le pol cigarete.

Kljub temu, da je nasprotoval, da bi poklicali zdravnika, so vendar pozvali več zdravnikov, ki so ugotovili samo majhno vznemirjenje srca in odšli. Okrog ene ponoči je nato nastopila katastrofa. Vukičević je umrl radi srčne kapi na rokah svojih najbližjih.

Za smrt Velje Vukičevića se je zvedelo šele v jutranjih urah. Vest je povzročila v vsej prestolnici globoko žalost, ker je bil pokojnik v vseh krogih priljubljen radi svoje simpatične pojave, dobrote in svojega velikega poštenja. Takoj v prvih jutranjih urah so pričeli številni prijatelji prihajati v hišo žalosti izrekat svoje sožalje. Med prvimi je bil bivši predsednik vlade dr. Anton Korošec, dalje bivši predsednik narodne skupščine dr. Ninko Perić, Ljuba Davidović, številni drugi ministri in bivši politiki.

Velja Vukičević se je rodil 11. julija 1871 v mali vasi v Kaprihah, srez Levački, v sedanji moravski banovini. Gimnazijske študije je dovršil v Vranju in v Belgradu ter se je nato vpisal v filozofsko fakulteto v Belgradu, katero je dovršil leta 1893. Najprej je bil nastavljen kot suplent v Šabcu, nato premeščen v Belgrad, kjer je služboval do leta 1902, ko je bil imenovan za šolskega nadzornika v Smederevu. Odtod je bil poslan na učiteljsko v Jagodini in slednjič na gimnazijo v Pirotu.

V politično življenje je Velja Vukičević stopil leta 1906, ko je bil v pirotskem okraju prvi izvoljen za narodnega poslanca radikalne stranke. Pirotski okraj je od 1906 pa do zadnjih dni skupščine redno zastopal. Decembra 1924 ga je Pašić poklical kot ministra za gradnjo v svoj kabinet. Za tem je postal minister za pošto in telegraf, leta 1925 pa

minister prosvete. Dne 17. aprila 1927 je sestavil koalicijsko vlado z demokrati in Slovensko ljudsko stranko. Ta vlada pa je bila julija 1928 radi tragičnih dogodkov v narodni skupščini prisiljena podati demisijo. Odslej je Velja Vukičević živel v političnem zatiski.

Z Veljo Vukičevićem izgine iz političnega življenja kraljevine Jugoslavije osebnost, ki se sicer ni nikdar vsiljevala radi izvanrednih državnih talentov ali radi kake nebrzdane politične ambicije. V krogu radikalne stranke pa je veljal skozi celo dolgo dobo svoje politične kariere za zgled poštenja in nesebičnosti. Ti dve čednosti sta bili njegovi in z njim je karakteriziran njegov značaj. To je častno priznanje, najbolj častno, ki si ga more želeli vsak državljan. Zato bo spomin na rajnega Veljo Vukičevića, ki ni zapustil za seboj velikih

državnih činov, vendarle ostal živ v zgodovini kraljevine Jugoslavije. Mi še nismo pozabili, s kakšnim mladim navdušenjem je stopil ob stran tudi že rajnega Ljube Jovanovića, ko je slednji začel boj proti korupciji v državni upravi. Radi svojega neustrašenega in brezkompromisnega poštenja je moral za nekaj časa celo zapustiti itak že razklano radikalno stranko. Brez dvoma so te velike duševne vrline rajnega ministrskega predsednika napotile Nj. Vel. kralja, da mu je v težavnih časih najhujše Radičeve gonje poveril krmilo države.

V slovenski politični zgodovini bo njegovo ime ostalo zvezano z blejskim paktom, ki ga je julija 1927 podpisal na Bledu z voditeljem bivše Slovenske ljudske stranke in ki naj bi bila krona njegovih poskusov sestaviti vlado »močnih poštenih osebnosti«. Koalicija z demokrati je bil prvi korak, pakt s Slovensko ljudsko stranko drugi in zadnji.

Mi smo čutili, da se vleče skozi življenje rajnega politika neka velika tragika. On, ki je žrtvoval svojo radikalno stranko, samo da bi služil narodnemu edinstvu in sodelovanju vseh, se je potegnil iz političnega življenja v trenutku, ko bi bil morda lahko s svojo poštenostjo in odkritosrčnostjo veliko pomenil in veliko dobrega storil.

Mi Slovenci mu dosti dolgujemo, in če bi mu tudi ne dolgovali nič, bi nas vezale z njim prisrčne simpatije kot z vsakim politikom in državljanom, kojega dišijo čednosti, ki so odlikovale rajnega Veljo Vukičevića.

Belgrad, 27. nov. l. Centralni Presburo objavlja: Glede na smrt Velje Vukičevića, bivšega predsednika ministrskega sveta, je predsednik vlade general Peter Živković po generalnem inspektorju Dragotinu Antiću izrazil pokojnikovi rodbini Vukičevići sožalje in jo obenem obvestil, da bo pokojnik pokopan na državne stroške z vsemi častmi, ki mu pripadajo kot bivšemu predsedniku ministrskega sveta. Rodbina se je zahvalila in izjavila, da se bo pogreb po pokojnikovi želji izvršil brez kakih posebnih časti, brez govorov in vencev in da se bo pokojnikovo truplo preneslo iz hiše žalosti neposredno na pokopališče.

Belgrad, 27. nov. AA. Maršal dvora A. Dimitrijević je posetil danes hišo pokojnega bivšega ministrskega predsednika Vukičevića in izrekel njegovi rodbini v imenu Nj. Vel. kralja sožalje.

Turški zunanji minister v Rimu

Rim, 27. nov. Z. Danes ob 8 je prišel v Rim turški zunanji minister Teufik Ruždi Bej. Na kolodvoru ga je sprejel zunanji minister Grandi z uradniki svojega ministristva in turški poslaniki s poslaniskim osebjem. Ruždi Bej bo ostal v Rimu tri dni. Zvečer bo njemu na čast banket. Posvetovanja se bodo verjetno jutri nadaljevala. Jutri ga bo sprejel v avdienco kralj, nakar se bo sestal z predsednikom vlade Mussolinijem.

Današnji listi prinašajo poročilo, v katerem trdi, da bo Ruždi Bej na sestanku z Grandijem in Mussolinijem izmenjal misli o političnem položaju. Obravnavali bodo vprašanja, ki direktno interesirajo Turčijo in Italijo. Kakor se je zvedelo, bo Teufik Ruždi Bej iz Rima odpotoval v Atene, kjer bo obiskal Pangalosa in Venizelosa.

Rim, 27. novembra. AA. Agenzia Stefani javlja, da je današnji razgovor med italijanskim ministrom zunanjih zadev Grandijem in turškim zunanjim ministrom Teufikom Ruždijem trajal več kot eno uro. Razgovor je bil jako pri srčen. Ministra sta naglasila svoje zadovoljstvo nad prijateljskim razvojem odnosov med obema državama. Pri razpravljanju o raznih gospodarskih vprašanjih, ki se pojavljajo med Turčijo in Italijo, sta imela priliko ugotoviti da se v vseh točkah popolnoma ujemata.

Italijanski minister Grandi je nato vrnil turškemu ministru Teufiku njegov poset.

Po potresu na Japonskem

Ponavljajo se še novi potresni sunki

Tokio, 27. nov. AA. Posledice predvečerašnjega potresa na gospodarski in trgovski življenje so omejene, ker so prizadete pokrajine kmetijske. Zdi se, da je materijalna škoda omejena in da znaša po prvi cenitvi milijon yenov. Predor, ki so ga že več let gradili, je stal dostoj 20 milijonov yenov. Strokovnjaki sodijo, da je bila gradnja tega predora deloma vzrok, da je bil potres v tej pokrajini tako silen.

Tokio, 27. nov. AA. Najnovejša bilanca potresa na Japonskem beleži 252 mrtvih in 143 ranjenih. 1550 hiš je popolnoma porušeni, 4637 pa deloma.

Tokio, 27. nov. AA. Čeprav mislijo, da je naj-

Rim, 27. novembra. AA. Italijanski kralj je sprejel v avdienco turškega zunanjega ministra Teufika Ruždij-beja.

Komentarji ital. listov

Rim, 27. nov. kk. Teufik Ruždi bej je že prvi dan svojega bivanja v Rimu izvršil najvažnejše točke svojega programa. Sprejel je bil pri kralju, videl je Mussolinija in je ostal nad eno uro v uradu zunanjega ministra Grandija. Uradni komunikacije o tem izjavlja: »Oba državnika sta z zadovoljstvom ugotovili razvoj prijateljskih odnosov med obema državama z obiskom Ruždij beja lahko še političnih in gospodarskih vprašanj, ki se tičejo Italije in Turčije, in pri tem ugotovila, da se v vseh točkah popolnoma strinjata.

Pozdravni članki v večernih listih in komentarji navajajo, da bi se že obstoječe razmerje med obema državama z obiskom Ruždij beja lahko še bolj izgradilo, in sicer v oni smeri, ki jo je začel Mussolini že pred tremi leti glede vzhodnega dela Sredozemskega morja. »Lavoro fascista« odkrito izjavlja, da je Turčija kot evropska država enako kakor Italija interesirana na tem, da ne pride do nobenih enostranskih sprememb sil. Turčija mora ravno tako kakor Italija obrniti svojo pozornost na mednarodne intrige, ki gredo za tem, da se poruši sedanje ravnotežje. »Giornale d'Italia« pa piše o sedaj že jasno očrtanem političnem sistemu v Sredozemskem morju med državami, ki so že po svojih naravnih interesih zvezane med seboj.

London, 27. nov. kk. Število smrtnih žrtv pri zadnjem potresu na Japonskem se čeni do sedaj na najmanj 300, število ranjenih pa na 500. Veliki tunel Tanna, katerega gradnjo že več kot eno leto, se je vsled potresa podrl. Nekoliko delavcev je bilo pri tem zasutih. Postal je dvomljivo, ali bodo tunel še gradili dalje.

V Peru zopet upor

Newyork, 27. nov. kk. »Arica Chile« poroča, da se v peruanskem glavnem mestu že dva dni vršijo hudi boji proti generalu Serrosu, ki je šel pred par meseci s protirevolucije prišel na vlado. Več vstajev je bilo ustreljenih po prekem sodu in vlada je uvedla strogo cenzuro.

Zagrebska vremenska napoved: Precej stalno, toplo.

Deputacija ljublj. občine v Belgradu

Belgrad, 27. nov. l. Tukaj se mudijo zastopniki ljubljanske občine na čelu z dr. Lukanom, ki je danes posredoval pri ministristvu financ v važnih zadevah ljubljanske občine, predvsem radi pogodbe med ljubljansko mestno elektrarno in tobačno tovarno radi dobave elektrike. Tobačna tovarna je do sedaj imela svojo elektrarno. V zadnjem času so se pričela pogajanja, da bi tobačna tovarna svoje električne naprave opustila in dobavila tok od mestne elektrarne. Pogajanja so pred zaključkom. Tudi merodajni krogi so že dali potrebne odobritve.

Nadalje so zastopniki občine intervenirali pri glavnem carinskem ravnanstvu v zadevi mestne plinarne, da bi se carinske postavke na plinske aparate znižale in izenačile.

Napredovanje profesorjev

Belgrad, 27. nov. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra prosvete ter v soglasju s predsednikom ministrskega sveta so povišani ti-le profesorji:

Dr. V. Šarabon v Ljubljani v I/3, dozda v I/4a; dr. C. Ažman v Novem mestu; Rudolf Groselj, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani, dozda v I/4a; v I/3a dr. Ivan Arnek, prof. I. gimnazije v Ljubljani; v I/4a Ivan Dolenc, profesor III. realne gimnazije v Ljubljani; Franc Stopar, profesor realne gimnazije v Kranju; dr. Josip Schneider na glasbeni šoli v Ljubljani; v I/4 Josip Koletič na I. gimnaziji v Ljubljani; Ivan Habain, profesor na gimnaziji v Mariboru, v I/5 dr. Ivan Dornik, profesor na gimnaziji v Mariboru; v I/6 profesor Maks Prezelj na realni gimnaziji v Ljub-

Spremembe v ministrstvu za šume in rude

Belgrad, 27. nov. l. Dosedanji ravnatelj kabineta ministristva za gozdove in rudnike Dimnik je prevzel oddelek za lov. Za šefa kabineta gosp. ministra Serneca je imenovan dr. Suša. Dalje so izvršene spremembe v tem resoru: Dosedanji načelnik za eksploatacije gozdov dr. Zarko Miletč je premeščen v oddelek za pogozdovanje. Na njegovo mesto je imenovan ing. Havliček, vodja gozdarskega oddelka savske banovine. Načelnik ing. Prpič je postavljen za državnega gozdarskega ravnatelja v Vinkovce. Na njegovo mesto je imenovan ing. Markič.

Zborovanje industrijskih korporacij

Belgrad, 27. nov. AA. Dne 1. in 2. decembra se vrši 15. zasedanje centrale industrijskih korporacij kraljevine Jugoslavije. 1. decembra se vrši zaupna predkonferenca s sledenjem dnevnim redom: referat o delu glede zakona o obrtih, želje in predlogi organizacij, centrali, zbiranje odbitih predlogov Na seji 11. decembra bodo razpravljali 1. o poročilu predstavnikov organizacij, včlanjenih v centrali industrijskih korporacij, o željah industrije, 2. o vprašanju industrijskih kreditov s posebnim oziranjem na vprašanje zakona o industrijskih kreditih, 3. a) o zakonu o zaščiti delavnosti domače industrije, b) o načrtu zakona o zavodu za pospeševanje industrije in obrti, 4. o zakonu o skupnem davku na poslovni promet in 5. o konkurenci državnih podjetij privatni industriji.

Nadškof Kordač o svojih izjavah

Včeraj smo v uvodniku prinesli izjave pravega nadškofa dr. Kordača o sodobnem gospodarstvu, ki so radi ostre obsodbe kapitalizma izzvale najrazličnejše komentarje. Kapitalisti in komunisti so jih seveda napadli. Presenetilo se pa kakor se da sklepati iz ponovnih izjav nadškofa Kordača, da poziva za njegove utise glede različnih komentarjev, ki so jih njegove izjave vzbudile. Nadškof mu je na to še enkrat izjavil:

»Čudim se, kako so mogla moja izvajanja vzbuditi toliko presenečenja. Mar sem povedal kaj novega? Ni prvi, da sem tako govoril. O teh vprašanjih sem govoril na vseučilišču kot prof. sociologije. Razpravljal sem o njih v neštetihih privatnih razgovorih in tudi v Narodnem svetu. Ne oznanjam ničesar novega in ne razvijam kakih modernih socialističnih teorij. Vse, kar sem povedal, je napisal že Tomaž Akvinski. Vse to najdemo tudi že v knjigah starega testamenta.

Nekdo je opomnil, da ni samo kapitalizem, ampak da so tudi banke krive sedanje gospodarske razvratnosti. Toda isto sem povedal tudi jaz, da so banke in borze eden prvih vzrokov gospodarske ruine. Že sveto pismo pravi, da je oduševstvo obsoje vredno. Posebno moram obsojati nerodovitne obresti. Kapital bi moral biti uporabljen za koristna dela in da preskrbi delo in zaslužek delavcem. Kaj naj rečem o neverjetnih plačah velikih finančnikov. Ali ni morda sramota, ako vleče predsednik kakke ameriške banke letno plačo 500.000 dolarjev?

Govori se: ljubezen bo rešila socialno vprašanje. Da, ljubezen je lepa reč, toda za vse ne zadostuje. Prava ljubezen ne nudi pomoči v revščini, ampak je predvsem njena naloga, da preprečuje revščino. Ljubezen mora delo započeti, pravičnost pa ga dokončati. Delavec ne prosí miloščine, ampak zahteva dela in za svoje delo pravično plačilo. Iz svetega pisma pa vemo, da je odtrgovanje plačila krivica, ki vpije do neba.

Ko govorimo o svetem pismu, je nadaljeval nadškof, moramo imeti pred očmi, da biblijo niso pisali moderni evropski filozofi. Sv. pismo je bilo pisano na vzhodu, kjer je jezik poln barve in čustva. V tej poetični obliki so izražene ne samo verske zapovedi, ampak tudi pozitivni zakoni, da, vsi gospodarski in socialni zakoni. Zlasti Exodus in Mojzesove knjige so v splošnem najboljše šola tudi za moderne sociologe. Mojzes, navdihnjen od Boga in potem Jezus Kristus sta dala svetu najboljše zakone.

Stvarnik, ki je človeka postavil na svet, je preskrbel tudi za njegovo eksistenco, in mu je dal tudi gospodarsko in družabno podlago. Pisatelj svetega pisma z vzvišenimi besedami popisuje vse to, kar je Bog dal človeku, da se zhrani: zemljo, rastline, drevesa, ptice itd. Vse kar je ustvarjeno, je postavljeno v službo človeka in naj bi bilo njemu podrejeno in naj mu bi služilo, da more živeti.

Ako je človeški razum iznašel tako popolne stroje, da mu ni več treba si v potu svojega obraza služiti kruha, zakaj naj bi se od teh iznajdb okoriščali le nekateri pojedinci, med tem, ko naj se delavec, siromak še naprej poti in ostaja suženj.

Treba je tudi v tem pogledu, da pride do gotovega ravnovesja in to ravnovesje mora imeti etično podlago. V tem oziru nam more stari testament biti v mojskiški vzgled. Vemo, da so Judje praznovali vsako 50. leto kot jubilejno leto. Tedaj so sužnji zopet zadobili prostost, dolžnikom pa so se odpustili njihovi dolгови. Bila je to splošna korektura prirojenega za novi red. To je bila pravična agrarna reforma. Bila je gospodarska in socialna reforma, ki je zopet vse postavila na pravo mesto. To ravnovesje je bilo utemeljeno na globoki veri v božjo pravičnost.

Pozneje je ves svet zapadel poganstvu in skrajnemu materializmu. Ljudje so se oklenili materije z neko blaznostjo, ki bi jo lahko označili s frazo: »Vse svoje nosim s seboj!« In tedaj je prišel na svet Kristus, čigar prihod je plamenč protest proti strašnemu gospodstvu mamona.

Največja skrivnost človeške zgodovine je to: Bog se rodi nag, ubog in brezočen. On, ki je najvišji, je postal najmanjši zato, da protestira proti gospodstvu sebičnosti in materijalizma. In največja napaka naših dni je, da vladajoči ne priznajo več Jezusa, ki je radi nas in radi našega zveličanja prišel iz nebes.

Kam smo prišli po 2000 letih? Sv. Pavel pravi, da je pomanjkanje ljubezni značilno znamenje za poganstvo. Glejte, pagani živijo tudi v 20. stoletju. Kristus je prišel med sužnje. Toda Kristus ni prišel, da bi brez drugega obsodil kapital; res je, da je sprejel povabilo bogatih farizejev, da se je udeležil njihovih pojedinih, da je pil iz njihovih kleti, tako, da mu je neki hinavec celo očital »jedačo in pijačo«. Kristus je jasno učil, da je naloga kapitala, da oplodi delo, in se ni mikar bal povedati bogatinom resnice.

Bogatin brez usmiljenja na eni strani — in ubogi Lazar na drugi. Glejte to je podoba naših dni. Ni več vere, iz katere vstaja ljubezen in dobrot. Danes gospoduje paganska materialistična filozofija. Vidimo jo že tudi v moderni zamisli zakona. Ako mi zahtevamo, da naj bo zakon tak, kakor ga je hotel Kristus, mislo navednjski, ampak hočemo napredka. Ker je moderna ideja o zakonu tako spačena, zato propadamo moralno in fizično. Samo največji sovražnik našega naroda nam bi mogel svetovati, naj nadaljujemo s tako »reformo«.

Moderni filozofi so pozabili, da je kultura od 5. do 16. stoletja bila zgrajena na moralnih temeljih krščanstva. Danes pa ni več vere v Boga, Stvarnika vseh vidnih in nevidnih stvari in navdihovalca vseh idej, ki služijo resničnemu napredku. Danes se oznanja, da sta modrost in razumnost produkt snovi. Danes verujemo samo že v atome. Toda je tako? Ali verujemo v Boga in delom po njegovih zapovedih, ali pa ne vo-

Ključ blagostanja Slovencev

Ameriško priznanje slovenski pridnosti in varčnosti — Zadruga so vzgojile Slovence

Boston, 27. nov. »The Christian Science Monitor« z dne 7. novembra prinaša od svojega posebnega dopisnika ta-le dopis iz Ljubljane: »V vsej Jugoslaviji ni več kot en milijon Slovencev, ki žive v planinskih krajih v skrajnem severozapadnem delu te države, toda več nego 200.000 jih je organiziranih v različnih narodnih zadrugah (kooperativah). Noben narod na jugovzhodu Evrope ni rešil svojih ekonomskih problemov tako uspešno kot pešica Slovencev. Uspehi njihovih zadrug so tako jasni, da padejo takoj v oči vsakomur, ki potuje skozi njihovo deželo. Četudi je njihova zemlja planinska in brez prirodnih bogastev, vendar že na prvi pogled predstavlja bogastvo in blagostanje, ki izhaja iz primerne načina njihove organizacije. Delajo marljivo, varčujejo s svojim denarjem in si pomagajo medsebojno, radi česar kljub raznim zaprekam zelo hitro napredujejo. V vsem imajo okoli tisoč zadrug, razdeljenih v tri skupine, ki se zopet združujejo v Zadrugi zvezi ali Kooperativni uniji. Ustanovitelj teh zadrug so bili pionirji na polju gospodarske organizacije in kmetijskega napredka. Že pred 30 leti, ko je bila Slovenija še pod vladno Habsburžanov, je šlo gotovo število profesorjev in duhovnikov med kmete in siromašno podeželsko ljudstvo, da jih organizirajo s ciljem,

da jih osvobodijo inozemskih bankrjev in trgovcev, ki so jih izrabljali.

Voditelji so potovali iz kraja v kraj, pisali in izdajali knjige, jih delili, kakor tudi časopise, in so tako uspehi, da so tekom časa privedli skoraj vse kmečko ljudstvo v zadrugi pokret. Kljub svetovni vojni in dejstvu, da je tretjina Slovencev pripadla Italiji, odsekana brezobzirno od svojih slovenskih bratov v Jugoslaviji, ni bil ta pokret zadržan, v svojem napredovanju. Danes je to glavna gospodarska podlaga največjega števila Slovencev. Lahko rečemo, da je to zadrugi rod. Preteklega leta je bil promet slovenskih kooperativ po vrednosti večji, kot je vrednost celokupnega izvoza Jugoslavije, kljub temu, da je Slovencev komaj trinajsti del vsega naroda.

Ti planinci prodajajo največji del svojega izvrstnega sira preko kooperativ. Na isti način prodajajo svojo živino, les in seno ter ravno tako tudi nabavljajo vse stvari, ki jih potrebujejo. Tudi svoje bančne operacije izvršujejo preko zadrug, kakor tudi preskrbujejo svoje vasi z razsvetljavo in vodo.

Kooperative so ustanove, ki uče narod varčevanja in umerjenosti; one prireajo tudi narodne veselice, organizirajo javna predavanja, otvarjajo čitalnice, ki jih preskrbujejo z različnim živim.

Ni brez važnosti omeniti, da so kooperative pripomogle, da so se Slovenci disciplinirali in so le-tim tudi dale odlično šolo za pripravo v socialnih vprašanjih, tako da ti gotovo ničesar ne store brez skupnega sodelovanja. Na primer omogočajo Slovenci izdajo zelo velikega števila časopisov in so naročeni na znatno število velikih dnevnikov. Socialna disciplina in ovidni uspehi v skupnih povzetjih izgleda, da so dvignili standard narodne samozvesti. Redko se more videti Slovence v raztrgani obleki, ali da bi prosil, ali celo, da bi prodajal časopise na ulici. Resnica, je nekoliko časopisov, ki se prodajajo tudi na ulici, toda ni jih veliko. Večina se jih pošlje direktno po pošti čitalcem. Brezdelnost ni pri njih navadna. Na primer nisem mogel videti v Sloveniji, kakor po drugih delih jugovzhodne Evrope, ljudi s tovari na hrbtu, ampak imajo vse to urejeno na privlačen in lep način — z vozički, podobnimi otroškim. Vsako jutro lahko vidim na prostini žena, ki potekajo svoje otroške vozičke pred sabo na trg v posameznih slovenskih mestih, toda brez malih otročičkov. Namesto njih vidim zelenavo, sadje, kruh, žito in mnoge druge stvari, ki jih ženske donesajo na trg, da jih tam prodajo. Zavidan primer, kako se je siromašen in pošten rod naučil, da opravlja in oskrbuje sam vse svoje lastne posle.

Poljske volitve in inozemstvo

Ravno Nemci nimajo pravice, da kritizirajo rezultat poljskih volitev

Varšava, 27. nov. »Reczpospolita« piše v članku z naslovom »Volitve in inozemstvo«: Treba je pogledati, kaj misli mednarodna javnost o poljskih volitvah. Predvsem moramo poudariti, da inozemstvo ni v svojem mnenju soglasno. Svet sestoji iz mnogih misljenj, ki se med seboj križajo in borijo. Drugače gleda na razne stvari nemški tisk nego francoski, drugače socialistično nego konservativno časopise, drugače gleda na naše zadeve prijateljsko razpoložena javnost v inozemstvu, drugače neprijateljska.

Predvsem moramo poudariti, da je zmaga vladnega tabora napovedala državno in politično stabilizacijo v Poljski. Ta rezultat je lepo sprejel resni in prijateljski tisk v inozemstvu. V tem smislu so pisale »Times«, italijanska »Tribuna« in razni veliki francoski listi. Drugače gleda na stvar nemški časopis. Ono besni radi poraza na Pomorjanskem in v Šleziji. Mi smo pri teh volitvah dali primeren odgovor Nemcem na njihove pretenzije in sedaj mirno gledamo njihovo besnost. Razen ene so bile nemške volivne liste potrjene v vseh volivnih okrožjih. Ogorčena borba je bila med poljskimi strankami samimi, ne pa proti Nemcem. Kljub temu je padlo število nemških glasov. Poljska se lahko ponaša pred Evropo.

Dalje moramo poudariti, da je dosegla precejšnje uspehe poljska nacionalistična opozicija. Dinamika evolucije v Poljski se ne razvija po liniji radikalizma, ampak se vse bolj usmerja k poljskemu usmerjenemu centru. To je znak zdravega instinkta naroda.

Moramo primerjati nemške volitve, ki so bile nedavno, z volitvami na Poljskem. Ves svet je pomagal Nemcem, da so se gospodarsko dvignili. Široki veletok zlata je tekkel iz Amerike, Francije in

Anglije v Nemčijo. Nепrestano so se zmanjševale nemške reparacije. Vse to je bilo storjeno z namenom, da bi se v Nemčiji okrepili umerjeni, stvariteljski in miroljubni elementi. Na zapadu se je celo začelo pojavljati mnenje, da ustvarjajo »slabe meje« v Nemčiji nezadovoljstvo.

Poljska pa ni dobila nikakih kreditov iz inozemstva. Ona je morala sama obnoviti svoje gospodarstvo in dovesti finance v ravnotežje, in vse to s svojimi lastnimi silami. Poleg tega je naša država vzdržala naval boljševiške propagande in nemškega revizionizma. Naš geografski položaj med Nemčijo in boljševiško Rusijo je znatno slabši od položaja Nemčije in borba elementov reda in dela s prevratnimi elementi je v Poljski težka. In kakšen rezultat so dale volitve.

V Nemčiji so zmagali Hitlerjevci in komunisti, skrajni prevratni elementi, ki hočejo vojno in revanžo in želijo, da uničijo mir in red v Evropi. Nemški parlament je nesposoben za delo, demokratske in miroljubne Nemčije ni. V Poljski pa so zmagali elementi stvariteljskega dela. Poljska je dobila konsolidiran parlament. Elementi družbenega prevrata so popolnoma potolčeni. Evropa se je razočarala v Nemcih, četudi jim je bila tako naklonjena. Poljska je pokazala, da je zrela država, ki zna in ve delati in ki ne bo nikoli povzročila Evropsi iznenadenj.

To mora Evropa razumeti!

Berlin, 27. nov. AA. Nemška vlada je opustila namero, da bi zahtevala sklicanje izrednega zasedanja Društva narodov zaradi vprašanja nemških manjšin o priliki volitev v Gornji Šleziji. Namesto tega bo zahtevala, da pride na dnevni red zasedanja sveta Društva narodov 15. jan. 1931 ta njena pritožba kakor tudi pritožba nad dogodki na Pomorjanskem.

flukt v Heimwehrovskem taboru se je poostiril, ker je Starhemberg sam odstavil vplivnega krščanskega socialnega narodnega svetnika Raaba kot voditelja nižjeavstrijskega Heimwehra, ker se je na nekem zborovanju heimwehrovskih voditeljev izreklo, da je neobhodno potreben prelom a Heimwehrovci, ki so krščanskega socialnega mišljenja, in ker je Starhemberg napovedal, da bo postavil svoje nove lovške polke.

Schobrovi pogoji za sodelovanje

Dunaj, 27. nov. lk. Poslanec Schobrovega gospodarskega bloka so na današnji seji odobrili akcijski program, ki vsebuje sledeče točke: Na vseh poljih naj se nadaljuje gospodarsko in politično zблиžanje obeh nemških sosednih držav. Zahtevati, da se proračun čim najprej reši v parlamentu in da se državne davčne razdelitve. Končno zahtevajo, da se izvede čim prej pravična volivna reforma.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Nobene bistvene spremembe. V visinah večinoma jasno, v nižinah pa megla. Podnevi toplo. — Južne Alpe: Vreme se bo počasi poslabšalo.

gajo samo, ampak tudi pomagajo. Cerkev ne diskutira, ampak dela. Priznajmo, odkrito, — tako pravi list, — da katoliška cerkev nikakor ni diskreditirana, kakor bi nekateri radi verjeli in o tem prepričali še druge, ampak je popolnoma legitimirana, da govori ob sedanjem rastočem kaosu. Tisti, ki Cerkev poznajo, jo že dolgo časa smatrajo kot kako utelešeno reakcijo. Njeni zastopniki kažejo najodličnejše osebnostne sposobnosti. So sodelavci in graditelji na najbolj delikatnih točkah v državi in kot taki tudi spoštovani. Cerkevna naloga je zelo važna, kajti vsi vidimo, da sam tehničen napredek še ne ustvarja harmonije. Zato čitamo poslanice gospoda Kordača z odobravanjem in uvaževanjem.

Pilsudski o ustavni reformi

Varšava, 27. nov. AA. Maršal Pilsudsky je v novem intervjuu obrazložil glavna načela ustavne reforme na Poljskem. V tej izjavi pravi, da zavzema Poljska sedaj v Evropi izjemno stališče, kajti parlament ima stabilno in kompaktno večino. To bo omogočilo politično stabilizacijo in s tem mogočnejši razvoj notranjih sil in dela na Poljskem. Ustavna reforma je slej ko prej glavno vprašanje. Osebnost se maršal Pilsudsky ni hotel udeležiti sestave reformnega načrta o ustavi, ker ni prijatelj paragrafov. Ustava mora predvsem urediti vprašanje odnošajev med državo vlado, stabilnostjo vlade in parlamentom. Dosedanja ustava je bolela na tem, da teh vprašanj ni urejala. Maršal smatra, da ustava ne potrebuje deklaracij in načel iz prejšnjih stoletij, ki so evidentna. Imuniteta poslancev bodi omejena. Poslanci morajo odgovarjati pred sodišči za svoja dejanja kakor ostali državljani, sicer preidemo v demoralizacijo. Na mesto mnogih ustavnih določb naj stopijo vladni dekreti, ki se lahko bolje prilagode dejanskim potrebam življenja. Moderno življenje se tako naglo izpreminja, da potrebuje hitrejša zakonodajna adaptacija. Zakonodajstvo mora biti zato sila elastična. Odtod je razvidna potreba naglih vladnih dekretov, ki naj nadomeščajo dolgovezni zakonodajni postopek parlamenta.

Zaprte poslance izpuščajo

Varšava, 27. nov. lk. Čuje se, da bo pri prihodnji rekonstrukciji kabineta odstopil notranji minister, general Składkowski in prevzel poveljstvo armadnega kora. Njegov naslednik bo baje dosedanji ministrski namestnik Pieracki. Izmed aretiranih voditeljev opozicije so bili danes izpuščeni zopet štirje, med njimi izvoljena poslanca dr. Liebermann in Vitos, ko sta položila kavcijo. Kralovskega poslanca Masteka, ki je bil tudi izpuščen, je pri prihodu v Krakov viharno pozdravila velika množica ljudi, pri čemer je prišlo do spopadov s policijo in je bilo mnogo oseb aretiranih.

Moskovski proces-burka

Pariz, 27. nov. AA. Listi prinašajo obsežna poročila o procesu v Moskvi. O obtožbah pravijo, da so groteskne in uprav smešne. Izjave prič, ki z njimi obtožujejo Poincareja in Brianda, so smešne. Ves proces je očividna burka, ki naj odvrne pozornost ruskega naroda od onih, ki odgovarjajo za polom sovjetskega gospodarstva. »Le Matin« smatra, da bi to ravnanje zaslužilo, da se prekinje vsi stiki s sovjeti.

Pariz, 27. nov. lk. Glede velikega ruskega procesa proti industrijski stranki objavlja »Havas« energične dementije Poincareja in Brianda, ki izjavljata, da navedbe Ramzina nikakor ne odgovarjajo resnici. Kakor poroča »Havas«, je francosko zunanje ministrstvo že poslalo noto v Moskvo, v kateri energično protestira proti temu, da bi se kakorkoli vmešavali francoski politiki v veleizdatniški proces v Moskvi. »Matin« pristavlja, da bi sicer ne preostalo nič drugega, kakor prekiniti z Rusijo diplomatske odnose.

Znižanje cen in - plač

Rim, 27. nov. lk. Dočim je boj za znižanje življenskega standarda še v pričetku in listi svarijo pred prevelikim optimizmom, se nadaljuje zniževanje plač nameščencev. Predsednišvo bančne zveze je sklenilo, da bo bančnim nastavljenecem od 1. januarja 1931 dalje tudi znižalo plače za 12%. V parlamentu je italijanski finančni minister na razna vprašanja glede državnega proračuna izjavil, da možnost prilagoditve davčne zakonodaje na današnje stanje valute odklanja kot nemogočo, ker so bremena države trajno naraščala in še vedno naraščajo.

Davčni opomini pridejo!

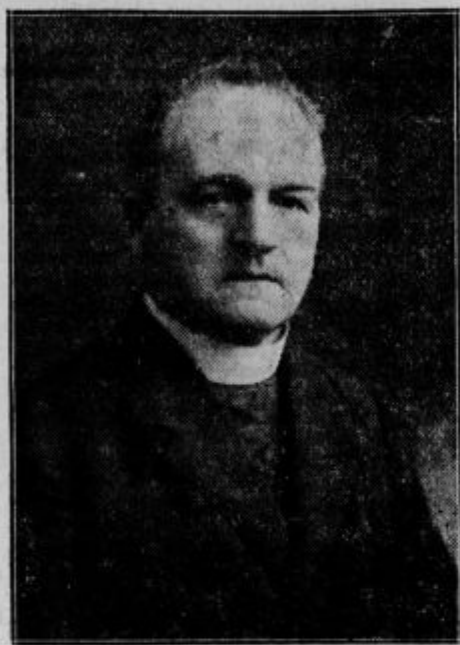
Belgrad, 27. nov. AA. V kratkem bodo začele po sklepu finančnega ministra vse davčne uprave preko pošte pošiljati davkoplačevalcem opomine, finančne direkcije pa sklepe reklamacijskih odborov. V svojem razpisu opozarja minister za zgradbe v zvezi s tem vse pošilje direkciji, da se morajo opomini in sklepi osebno izročiti naslovom ali njihovim polnomočencem. Vse starešine pošt morajo točno obvestiti svoje osebe o dolžnosti o priliki predaje teh sklepov in opominov. Opomini bodo rdeče barve, obstoječi iz dveh delov ter na gornjem robu perforirani. Na eni polovici bo opomin, druga pa bo služila kot potrdilo prejema in se mora vrniti davčni upravi, ki ga je poslala. Istotako kot opomini so rdeče barve sklepi reklamacijskih odborov. Minister za zgradbe opozarja pri tem, da so ti opomini in sklepi poslani privatnim osebam, ki niso oproščene poštnih taks, radi česar se mora za vsak opomin in sklep plačati po en dinar porta.

Na prosvetnih brazdah . . .

Občni zbor mariborske Prosvetne zveze

Maribor, 27. novembra.

V dvorani Prosvetne zveze je bil danes redni letni občni zbor matice katoliškega prosvetnega gibanja v lavantinski škofiji; prišlo je na občni zbor okoli 200 zastopnikov kat. izobraževalnih in prosvetnih društev, da določijo smernice za bodoče prosvetno delo. Občni zbor je otvoril ob napovedani uri predsednik Prosvetne zveze in pozdravil zastopnika lavantinskega vladilke kanonika dr. Cukalo, nadalje zastopnika ljubljanske Prosvetne zveze V. Zora,

Dr. Josip Hohnjec
predsednik Prosvetne zveze v Mariboru

bivšega oblastnega predsednika dr. Leskovarja, stolnega župnika msgr. M. Umeke, zastopnico Krščanske ženske zveze go. Baumanovo ter druge navzoče zastopnike. Obenem je prečital pismo pomožnega škofa dr. I. Tomažiča, v katerem pozdravlja presvetli občni zbor ter se opravičuje, da se radi zaposlenosti ne more udeležiti.

Nato je predsednik dr. Hohnjec imel globoko zasnovana programatična izvajanja, v katerih je uvodoma zlasti naglašal pomen izobraževanja in vzgajanja mladine. Zasluga Prosvetne zveze je, da je našemu ljudstvu vzgojila celo vrsto vzornih gospodarjev in gospodinj ter odličnih predstavnikov slovenskega kmetijskega ljudstva. Nadalje je tudi nesporna zasluga izobraževalnega dela kat. prosvetnih edinic, da se je kot bilanca tega dela v težkih dneh preteklosti lahko uporabljala krilatica: kdor je v taboru kat. prosvetnega gibanja je v taboru Slovenije. To je zlasti velikega pomena danes, ko pravimo sledeč vzvišenemu vzoru našega presvetlega vladarja, da je le dober Slovenec, Srb in Hrvat tudi dober Jugoslovčan. Stiri so torišča ljudske vzgoje in izobrazbe: dom, Cerkev, družba in država. Glede odnosa slednje do prosvetnega dela izrekamo upanje, da bo tudi vnaprej podpirala prizadevanja zasebne iniciative na prosvetnem torišču, ki je zlasti velike važnosti v delu, kjer je odstotek analfabetov zelo pičel, dočim bo morala v pokrajinah, kjer je ta odstotek zelo visok, iniciativno poseči vmes država s svojimi prosvetnimi organi. Ob zaključku svojega topla aplavdiranega govora je predsednik dr. Hohnjec spomnil tudi Nj. Veličanstva kralja Aleksandra, ki mu je bila ob gromkem ploskanju in odobravanju navzočih odposlana udanostna brzojavka.

Nato je spregovoril kanonik dr. Cukalo, ki prinaša pozdrave prevzvišenega vladke lavantinskega dr. A. Karlina ter izreka v njegovem imenu vrlim prosvetnim delavcem najtoplejšo zahvalo za vzvišena prizadevanja, ki grede za tem, da se vse prosvetno delo vrši pod svetlim ridikom prenovitve vsega življenja v Bogu.

V 25. leto kulturnega dela

Nato poroča tajnik J. Kavčič:

Letošnji občni zbor Prosvetne zveze je po številu občnih zborov nekako jubilejni, ko se dvajseti podaja poročilo o 24 letnem delovanju bivše SKSZ na slov. Stajerskem in njene naslednice Prosvetne zveze v Mariboru. Razliko med številom zvezinega obstoja in njenih občnih zborov pa je povzročila svetovna vojna, ki je 4 občne zveze v letih 1915—1918 docela onemogočila, ker je tačasni močujoči prosvetni dom živega sklada 167 društev in 138 mladinskih odsekov začasno porušila, pa nikakor ne uničila. Na novih konstruktivnih temeljih stanovske prosvete je zrastle nova zgradba, na tradicionalni bazi našega neomajanega prosvetnega programa se je skladno z duhom časa reorganiziralo novo življenje, ki si želi trajnega in neoviranega razmaha v versko narodni kulturni prid področje ter celote.

H kulturnemu delu za narod in državo nas še bolj podžiga visoki protektorat Njih Visočanstva kraljeviča Andreja, ki ga vživa Prosvetna zveza v Sloveniji po visokem odklovanju Njih Veličanstva kralja Aleksandra od 9. 1. 1930. Visoki očni dela za ljudsko prosveto se oddolžimo, da štisti zbor Prosvetne zveze svojemu vladarju navdušeno vzklincne: Zivel naš vladar, Kralj Aleksander!

193 prosvetnih enot.

Prosvetna zveza je v preteklem poslovnem letu štela 193 prosvetnih enot. Omeniti je letni prirastek 7 novih organizacij, namreč prosvetna društva v sv. Bolfenku pri Središču, Stranich, Bogojini, Črensovich in Senci in ob Savi ter glasbeni društvi v Dravogradu in na Vranskem.

Veljanca društva nadalje izkazujejo 116 dramatičnih, 39 pevskih in 23 glasbenih odsekov. 16 društev ima društveno zastavo, 8 skioptični, 10 radio in 3 kino aparat. Dramatični odseki so vpriporili 248 iger, s katerimi je bilo tudi spojenih 28 poučnih predavanj. Skioptičnih predavanj se je vršilo 63.

Društva opravljajo 152 knjižnic, ki so še deloma prvotne župniške ljudske knjižnice, deloma pa tudi prosvetne ustanove raznih društvenih pokroviteljev. Isto velja tudi o 51 prosvetnih domovih, katerih prostori so društvom za narodno prosvetne namene na razpolago.

Pisarniški promet znaša 6585 dopisov. Celotno se je odposlalo 2938 dopisov ter 1980 okrožnic.

Prosvetna knjižnica,

ki jo mesečno izdaja Prosvetna zveza v obliki brošure za članom znižano ceno 1 Din, je zlasti namenjena mladini. V prosvetni knjižnici se bodo objavljale različne poljudne razprave o najvažnejših sodobnih vprašanjih, ki obenem vsebujejo gradiva za društvena predavanja in vprašanja za medsebojne prosvetne tekme. V 1. zvezku prosvetne knjižnice je g. zvezin predsednik dr. Josip Hohnjec opisal sodobne naloge ljudske prosvete, 2. zvezek je prinesel kratko zgodovino Koroških Slovencev, v 3—4. zvezku pa nam je dr. Fr. Sušnik podal kratek pregled jugoslovanske književnosti, ki nam odkriva veličino jugoslovanskega slovstva, na katero smo lahko ponosni.

Tabori.

Za mladinske odseke je zveza v poletju tudi priredila 4 krasno obiskane fantovske taborke, ki so se vršile pri Sv. Treh kraljih v Slov. gor. za slovenjegradske fante, pri Veliki Nedelji za prleške fante pri Sv. Lovrencu na Drav. polju, Dravsko polje in v Petrovčah. Mladinski tabor pri sv. Križu nad Dravogradom bi se imel vršiti za okraj Slovenjgradec skupno s Koroškim dnem in je radi prepovedi Koroškega dne moral izostati. Vseh deklinskih zvez je 66. Mladeniške zveze pa se ravnokar preosnujejo v fantovske krožke.

Prosvetni večeri.

Na skupni anketi vseh naših organizacij se je izvedla preosnova prosvetnih večerov, ki jih je bilo 14 in so zanimiva predavanja družino prosvetnih večerov precej pomnožila. Prvi prosvetni večer je otvoril g. predovatelj Janko Mlakar s svojim zanimivim turističnim predavanjem o Matterhornu. Zelo privlačna so bila predavanja dr. Dornika o jeziku kot najglobljem izrazu narodove duše, dr. Steleta o Plečnikovih stavbah, prof. Sedivyja o Bolgarski prestolici, Fr. Vodnika o Poljski književnosti, prof. Baša o zgodovini in topografiji Maribora, dr. Grivca o preganjanju kristjanov v Rusiji, dr. Romana Tomčina o duševnih profilih imenitnih žena svetovne zgodovine, dr. Karola Ozvalda o novi šoli.

Delavsko gorje

Delavske razmere v Črni.

Črna, 26. novembra.

O redukciji rudarjev pri svinčenem rudniku v Mežici in Zerjavu smo že pisali. Radi redukcije je bilo delavstvo takrat precej oplakano in je z neprijetno slutnjo v srcu pričakovalo še nadaljnjih redukcij. K sreči se to ni uresničilo. Zdaj pa slišimo, da bodo reducirani delavci sprejeti nazaj na delo. To sklepamo iz tega, ker delavec pri kopanju in odvažanju rude in drugega materiala očitno manjka. Da pa vodstvo rudnika reduciranih najbrž vendar le ne namerava sprejeti nazaj, sklepamo iz tega, ker delavec zdaj kar diktirajo, koliko morajo napraviti v teku 8 ur. In tega je toliko, da komaj zmazujejo, tako, da se človeku zdi, da je v prislilni delavnici.

Človeku se vsiljuje misel: ali ni krivica, enega izžeti do poslednje srage moči, a drugega pustiti brezposelnega in lačnega! Druga krivica je pa ta, da so reducirali samo delavce trdega dela, dočim so število onih, katerih delo ne spoti in ne umaže, ni zmanjšalo, tako, da zdaj vlada razmerje približno 2 : 1.

Neprijetno presenečenje so pred kratkim do-

Marijina proslava

v Marijinem domu v Kočevju.

Marijina napoved: »Glej, odslej me bodo blagorovali vsi narodi.« se izpolnjuje dan za dnem ob raznih Marijinskih proslavah. Prav posebno pa velja to za letošnji november, ko se po vseh zavodih usmiljenih sester in misijonarjev sv. Vincencija Pavelskega širom sveta na najslavesnejši način proslavlja stoletnica prikazanja Brezmadežne od čudodelne svetinje sv. Katarini Laboure. Tudi Marijina dom v Kočevju je slavil 25., 26. in 27. novembra to stoletnico.

Zavod je bil te dni v pravem pomenu besede Marijin dom. To si občutil že pri vstopu, kjer si opazil napis: Slava Brezmadežni od čudodelne svetinje. Korakajoč proti kapelici zavoda, si srečaval radostno svečane obraze Marijinih častilcev, ki so bili priča, da bjejo še srca, ki prisrčno ljubijo nebeško mater. — Kapelica Brezmadežne! Po stenah so se vili lični venci ljubljani Gospe, jo pozdravljale številne zastavice, opremljene z znamenji, ki jih vidimo na zadnji strani čudodelne svetinje. Oltar je bil odet v cvetje in zelenje. Najlepši pa je bil pogled na gorečo Marijine častilce, ki so pri vseh slovesnostih napolnili tako okusno opremljeno kapelico.

K proslavi, ki se je pričela v ponedeljek ob pol 5 popoldne, z uvodnim govorom in blagoslovom, so bili povabljeni vsi vneti Marijini častilci. Vsak dan tridnevne so bile jutraj sv. maše, zvečer govor in blagoslov. Najlepši dan jubileja je bil 27. november, stoletni dan prikazanja Brezmadežne. Popoldne je bil slovesen sprejem novih članic v Družbo otrok Brezmadežne. Glinjiv je bil pogled na srečne novoizvoljenke Marijine. — Kakor znano, so se po Marijinem naročilu osnovali v zavodih usmiljenih sester Marijine družbe, katerih članice nosijo časten naslov »otroci Brezmadežne«. Sklepni govor slovesne litanije, zahvalna pesem in slovesna izjava, da je in ostane Brezmadežna zvezda naših dni, katere čudodelno svetinjo hočemo nositi in razširjati, je zaključilo cerkveno prslavo. Tej je sledila še lepa in poučna vpriporitev: »Skrivnosti sestre Katarine Laboure.« Nazorno nam je predočila življenje srečne izvoljenke in vsa tri prikazanja. Prireditve je bila za domači krog. Za javnost se bo prireditve priredila v nedeljo 7. decembra.

Marija je svojo obljubo, da bo delila vsem, ki jo bodo častili, veliko milosti, udeleževala tudi na Marijinem domu. Iz skromnih početkov — usmiljene sestre so začele v tem zavodu svoje delovanje pred dobrimi 85 leti — se je zavod razvijal in sprejemal pod svoje okrilje vedno večje število sprostev. Danes se igrajo v prostorih tega zavoda malčki otroškega vrta, ki ti povedo še marsikaj lepega o naši nebeški Materi in ti zarajajo in zapojejo, da se pomladiš med njimi in misliš, da še nisi videl 50 pomladi, ampak jih imaš 5. Te malčke spremljajo starejše sestre, ki so že oddolžile punčke in posejajo v zavodu osnovno šolo. K lepo uspeši proslavi so pripomogle tudi učenke meščanske šole, ki so sodelovale pri cerkvenem petju in slavnostni prireditvi. Velik del vzgoje ženske mladine iz Kočevja in njegove bližine in dalje

Zveza se je s članicami tudi priključila splošnemu protestu zoper preganjanje krščanstva v Rusiji in je razposlala osnutke za tozadevne protestne govore.

Meseca jul. se je pričelo s pripravi na običajno letno potovanje na Brezje spojeno s prosvetno skupščino, katerega se je začetkom avgusta vdeležilo krog 4200 ljudi.

Tudi zveza je v novembru 1929 sodelovala pri aranžiranju I. nastopa Koroških slov. pevcev v Mariboru, katere je počastila sijajno velika vdeležba.

Blagajniško poročilo

je podal vestni ter neumorni dolgoletni zvezni blagajnik Joško Malešič. Denarni promet je znašal v pretekli poslovni dobi 402.751.88 dinarjev; aktiva in pasiva 71.976.— dinarjev. Za knjižnico se je izdalo 35.988.10 dinarjev.

»Knjižnica«

izkazuje v preteklem poslovnem letu zelo lep napredek in je število knjig naraslo za več nego eno tretjino, dohodki od izposojnine pa so se naravnost podvanjastorili. Knjižnico vodi prof. dr. F. Sušnik, ki ima pri napredku knjižnice največ zaslug.

V bodoče se bo skušala knjižnica reorganizirati kot centrala ljudskih knjižnic na deželi.

Kulturni filmi

Jože Stabej poroča v izčrpnih izjavanjih o delu mariborske Prosvetne zveze na torišču populariziranja kulturnih filmov ter je ta svoj izvajanja vpletel v instruktiven okvir daljšega temeljitega poročila o pomenu filma vodče. Ob pričetku letošnje sezone je mariborska Prosvetna zveza predvajala svoj 25 kulturni film.

Sledila so še poročila o mladinskih odsekih; vsa poročila so sprejeli navzoči zastopniki prosvetnih edinic z velikim navdušenjem in odobravanjem. Sledile so volitve, pri katerih je bil v glavnem izvoljen dosednji odbor, v katerega se je kot referent za kulturne filme pritegnil tudi g. Jože Stabej.

Žrebanje dobitkov

2½ % drž. obveznic za

ratno štet

15. januarja in 15. februarja 1931

Dobitki so:

1	po	Din	500.000.—
2	"	"	250.000.—
5	"	"	100.000.—
10	"	"	50.000.—
20	"	"	25.000.—
50	"	"	10.000.—
100	"	"	5.000.— in nad
30000	"	"	1.000.—

Nikake izgube!

Te obveznice prodajamo tudi na mesečno odplačevanje po

Din 44.—	skozi 12 mesecev ali
Din 31.—	" 18 " "
Din 24.—	" 24 " "

eno obveznico

Že po prvem plačilu pripada pravica do vsakega dobitka

Strogo solidna postrežba!

Bankovno komanditno društvo

A. Rein i drug

Zagreb

Ilica 15

Beograd

Knez Mihajlova ulica 47

„Za čast domovine“

V sredo zvečer se je vršila v proslavo dvajsetletnice zedinjenja naše države slavnostna predstava velikega jugoslovanskega filma »Za čast domovine«. Predstava se je vršila v kinu Ljubljanski dvor, prisotnovali pa so ji odlični predstavniki oblasti in korporacij ter mnogo odličnega občinstva, tako da je bila dvorana nabit polna.

Predstava se je pričela z narodno himno, ki jo je igral vojaški orkester.

Zatem je govoril uvodne besed prof. dr. Ivan Lah, ki je občinstvu tolmačil vso junško epopejo Srbije od l. 1914 pa do prebitja solunske fronte in združitve v veliko Jugoslavijo. Govornik je posebno poudarjal važnost domače narodne filmske produkcije, ki bo črpala idejno moč iz naše narodne tradicije.

Film »Za čast domovine« je delo tvrdke »Artistic« in ga je režiral Stanislav Krakov. Tehnično dovršeni film nam kaže vse glavne faze junškega boja Srbije z Avstrijo, Nemčijo in Bolgarijo. Od l. 1914. od sarajevskih dogodkov in vojne napovedi pa vse dalje se vrste zgodovinski dogodki, ki so nam, kot sodobnikom, še dobro v spominu, ta zarod, ki raste sedaj, in vsi prihodnji, pa bodo vedeli o njih le iz pripovedovanja starejših in pa iz knjig ter morda tudi iz filmov. Srbske zmage pri Rudniku in na Ceru, pade in ponovna osvoboditev Belgrade, vstop Bolgarije v vojno, mučeniški umik preko Albanije, Krf in čudežna reorganizacija srbske vojske, solunska fronta, osvoboditev Kajmekalana, poraz bolgarske armade, umik Nemcev, bitka na Sokolu in razbitje nemške fronte na Kruševcu, zmagovita vrnitev v Belgrad, vse oživlja na filmskem platnu pred našimi očmi in se družijo v enoto, polno nadčloveškega trpljenja, pa tudi nadčloveškega heroizma. Vmes so tudi drugi važnejši dogodki svetovne vojne: bitka pri Jutlandu, prihod zavezniških čet na solunsko fronto, vstop Amerike v svetovno vojno, Wilson podpisuje pravico Jugoslovancov do svobode itd. V filmu vidimo našega sedanjega kralja in tedanjega regenta Srbije Aleksandra, ki mu je občinstvo priredilo navdušene ovacije, prav tako tudi pokojnega kralja Petra Velikega Osvoboditelja, dalje generala Franchet d'Esperaya, nemškega kaiserja Viljama II. in druge osebnosti iz svetovne vojne. Film spremljajo in pojasnjujejo citati znamenitih državnikov, častnikarjev in vojaških strokovnjakov iz za svetovne vojne. Občinstvu toplo priporočamo, da si ogleda ta lepi, patriotični in zgodovinski važni film.

Vzgoja bodočih gospodinj

Šl. Vid nad Ljubljano, 25. novembra.

Na tukajšnji meščanski šoli je bila odprta v ponedeljek gospodinjstva šola, kjer se bodo učile deklice višjih razredov kuhati in gospodinjiti. Bilo je mnogo veselja med mladimi gospodinjami, ko so prijele za kuhalnice. Za opremo kuhinje je poklonila šola podporo kraljevska banska uprava, večino kuhinjske posode pa si je nakupil Podmladek Rdečega križa šolska organizacija učenec in učenek. Vsem darovalcem se ravnanstvo iskreno zahvaljuje. Razen kuhanja se poučujejo letos na šoli še naslednji novi prosti predmeti: strojespajke, goslanje; italijansčina in zborna petje. Pred nekaj tedni so nastopili svojo službo na meščanski šoli gospodje strokovni učitelji: akademski slikar Hvala Just, Korenc Henrik in Vančič Ladislav, vsi trije že izkušeni in odlični učitelji; kuhanje pa bo poučevala gospodinja Alena Traven, učiteljica v šolski kuhinji kraljice Marije v Ljubljani.

Ogenj pri Velesovem

Kranj, novembra.

Požarna kronika preteklih dni je zabeležila precejšnjo ognjeno nesrečo, ki se je zgodila v soboto 22. t. m. okrog polnoči v Adergasu št. 4 pri Velesovem. Nenadoma je začela goreti lesena hiša kočarja Mirkota Bukovnika, ki je pogorela do tal. Bukovnik ima do 20.000 Din škode. Goreti je začelo pri dimniku in je iskalni vzrok požara v tem, da je bil dimnik še nov in je iskra ali plamen živignil skozi zid na mestu, kjer je odpadla malta. Pri dimniku pod streho je pa bilo naloženo polno slame, katere Bukovnik ni mogel spraviti drugam. Zavarovalnina pogorelih objektov znaša 5000 dinarjev.

Bukovnik sam priznava, da je mogoče, da bi bil ogenj tako izbruhnil. Požar je torej prišlo iz slučajnosti.

Po nesreči se obrača na dobro

Črna, 26. novembra.

Svojtas sem poročal, da je ogenj pri tukajšnjem trgovcu gosp. M. Punzengruberju najbrž kdo podtaknil, da je potem v tisti zmedbi mogel vlomiti pri gosp. županu. Zdaj se je pa to vse boljše končalo, kakor bi bil kdo mogel pričakovati.

Gosp. Geršak je dobil nazaj najprej 10.500 dinarjev, drugič pa še 2000 Din in pogrešano hranilno knjižnico, kar so to drugo naši otroci od neki mlaki. Malenkostna škoda je še samo pri polomljeni miznici.

Gospa Punzengruber je pa tudi dobila odškodnino za požgano poslopje in kar je bilo še zraven uničenega. Škoda je bila res velika, a z 50.533 Din bo vse krilo. Nova stavba to vsekakor potrjuje. Ko bo gotova, bo lepa, samo preveč vidnih znakov hleva naj bi ne bilo okoli, kajti mimo vodi edina cesta, koder prihajajo tudi tuji.

Kako bo pa z onim, ki je bil radi tega poloma aretiran, se pa do zdaj še nič gotovega ne ve. Sam taji, a dokazati mu najbrž ne bo mogoče. Ako ni kriv, škoda zanj, da bi trpel, če pa je kriv, a se mu ne bo moglo dokazati, tedaj ga pa bo ta neprijetna in nevarna izkušnja mogoče spremenila in to bo zanj najvažnejša ura.

Kaj pravite?

Nas narod se mora po pravičnem ponašati s svojimi organizacijami. Ne mislim na prosvetne, ampak na gospodarske. Zadržati mi je prišla v roke statistika vseh združenih organizacij v naši državi. In sem na svoje začudenje videl, da je Slovenija, kar se tega tiče, še na najnižjem. Prepričana je z njimi vsepovsod. Za to gre sedaj hvala in čast našim gospodarskim delavcem, posebno duhovnikom, župnikom in kaplanom, ki so posvetili vse svoje življenje, da ustvarijo narodu čim boljše uslabo v gospodarstvu. Danes se lahko ponosimo skoraj vsaka slovenska občina s kake zadrugo, ljudsko posojilnico, živinorejsko, vinogradsko ali mlečarsko zadrugo. Vse te so namenjane samo v korist naroda. Saj je ravno v teh ustanovah največ našega kmetu in vsesplošno gospodarske krize.

Včasih se zmoti, da kje kake zadruga opoča. Zakaj? Najprej zato, ker ni delaven. Če ni duhovnika, morda je lepa zapovedna črna zrak.

Druga šola, podpira in pripravlja ustanavljanje gospodarskih organizacij. Pripravlja celo svojim uradnikom svetovanje. Toda to pripravljanje navedeno prav malo člane in tako izgubljajo te organizacije pod seboj člane.

Zadržati sem videl neke v okrajnih, ki izražajo po mnenju. Kajpada, da ne rečem besedice zoper nje. Zdeli bi pa, da bi imeli še eno rubriko: ali je učitelj član in učiteljica gospodarske organizacije v dolžni vati, koliko časa je že član ali učitelj in ali postati član te organizacije. To rubrika bi bila za naše gospodarsko življenje silnega pomena, ker bi se iz nje razvidelo, koliko učiteljev se zanima za kake in za učence in vzgojo otrok. Po tej rubriki se bi dalo tudi videti, upoštevati neobhodna potreba katerega kraja po učitelju, ki je obenem učitelj otrok in odraslih, kar se čisto gospodarskega življenja.

Grupno uradniki! Verujte, da je bilo in je še zelo veliko krivih vzgledov nesrečnega in čustvenega delovanja pri našem učitelstvu za čisto našega narodnega gospodarstva. Toda brez pogleda v delovanje naših gospodarskih organizacij bo vsakoprepričan, da bi se dalo še marsikaj lepšega storiti za te organizacije, če bi bili ponos v njih naši delavci in učitelji. Spectator.

Za Miklavža največjo izbiro modernih damskih in otroških predpasnikov iz listra, klota, krelona, šifona in batista in sicer damski še od 20 Din naprej, otroški od 18 Din naprej nudi

F. I. GORICAR - Ljubljana
SV. PETRA CESTA 25, 30
Oglejte si blago in cene v naših izložbah!

Koledar

Petek, 28. novembra: Gregorij III., papci. Prvi krajec ob 7.18. Herschel napoveduje sneg.

Novi grobovi

† V Višmarjih nad Ljubljano je včeraj ob pol 4 zjutraj umrla zglebna krščanska mati in gospodinja gospa Marija Strukelj, daleč znana gostilničarka in posestnica. Rajna, ki je vso svojo družino vzgajala v katoliškem duhu, je dosegla starost 55 let, ko jo je Gospod poklical k sebi. Pogreb bo v soboto ob osmih. Naj počiva v miru! Preostali nam sožalje!

V Stražišču pri Kranju je umrl 26. nov. g. Jožef Knific. Bil je dolgoletni naročnik »Slovenca«. Firma Knific, tovarna za žimo, je zelo znana in ugledna, saj obstoja že nad 100 let. Pogreb pokojnega bo v petek popoldne ob 16 iz hiše železni na župno pokopališče v Smartno pri Kranju.

† Ivan Pipan. Dne 25. novembra 1930 je umrl na Trati v Poljanski dolini v pokojni nadučitelj g. Ivan Pipan. Pokojnik je bil silno vester v šoli in je tudi svoje krščanske dolžnosti redno izpolnjeval. Smrt je prišla nenadoma, vendar ga ni našla nepravilnega. Večni Bog naj mu bo plačnik! Pogreb bo danes ob pol 11 popoldne.

N. p. v m!

so najlažji pot, po katerem prihajajo bolezenske klise v naše telo. V gledališču in na koncertih Vas bodo obvarovale pred nadležnim pokaljevanjem okusne Anacot-pastilje dr. Wanderja. Dobivajo se v vseh lekarnah.

Cena malega zavoja Din 8,-, velikega zavoja Din 15,-

Velika Ljubljana

Predavanje podžupana g. prof. E. Jarca o novi Ljubljani

Ljubljana, 27. novembra

Nocoj je ljubljanski podžupan g. prof. Egen Jarc predaval, na povabilo Irgovskega društva »Merkur«, v restavraciji »Zvezda« o temi »Nova Ljubljana«. Uvodoma je predavatelja pozdravil predsednik društva, generalni tajnik zbornice za TOL, dr. Fran Windischer. Izvajanja predavatelja so bila nadvse zanimiva, zato podajamo tukaj iz njegovega predavanja obširen izveček. Predavatelj je izjavil:

Splošno je občutje, da se nahaja Ljubljana v novi fazi svojega razvoja. Vzrok temu je mnogo večja naloga, ki jo ima Ljubljana v novi državi. Poprej je bila le provincialno glavno mesto, drugi vzrok pa je splošno, to je namreč pojav urbanizma. V letih 1910 do 1921 je prebivalstvo na deželi naraščalo, naraslo pa je v mestih. Tudi pri nas gre razvoj v isti smeri, kakor v Nemčiji in drugod. S tem je zvešana centralizacija gospodarstva in kulture v mestih. Na vsa ta vprašanja mora biti pripravljena vsaka sodobna občinska uprava.

Iz zgodovine Ljubljane poznamo tri velike razvojne dobe. Prva je bila v začetku 18. stoletja, ko so v Ljubljani zgradili najlepše cerkve, rotovi z vodnjakom, semenišče in celo vrsto plemiških palač. Druga taka doba je bila po potresu 1895 in tli se, da je tretja doba sedaj, ko se poraja nova in velika Ljubljana. Pred petdesetimi leti je Stela Ljubljana 1800 hiš. Danes jih šteje 3000. Takrat je imela 28.000 prebivalcev, danes pa 60.000. Nepsredna okolica Ljubljane, to so: Vič, Zgornja Šiška, Št. Vid, Jelica in Mostje, je šela leta 1880 1129 hiš in 7800 prebivalcev. Danes šteje 2888 hiš in 32.000 prebivalcev. Število prebivalcev Ljubljane se je torej podvojilo, okoljskih občin pa povečevalo. Že to dejstvo kaže razvojno smer. Sedaj Ljubljana in okolice je postalo neprimerno tesnejše. Skupne zadeve so: elektrika, vodovod, avtobusi, tramvaj, plin, gasilstvo, policija, telefon, trg itd.

Najvažnejša skupna zadeva pa bi morala biti skupni regulacijski načrt. To vprašanje bi se dalo rešiti le v okviru velike Ljubljane, bodisi z inkorporacijo sosednjih občin ali s gospodarsko skupnostjo z ohranitvijo lokalne avtonomije. Ljubljanski regulacijski načrt pred svetovno vojno je bil tedaj običajni sistem blokov brez ozira na nebesno smer ali na teren. Namori o gradbi mest so se od tedaj spremenili. Za regulacijski načrt so merodajne porazdelitve prebivalstva in prometne razmere.

Moderno mesto sestoji iz poslovnega dela z razmerno redkim prebivalstvom (City), iz stanovanjskega dela, kigar prebivalci preživijo v eredišču mesta, in iz industrijskega dela mesta. Taka razdelitev mesta zahteva ugodne zveze s središčem. Te zveze so: cestna železnica, avtomobilske ceste s prostori za parkiranje; dalje mora biti ločen težki promet in urejen promet na križiščih. Predvideni morajo biti prostori za bodoče javne zgradbe in zadostne zelene ploskve, ki naj bodo pluća mesta. Arhitekt Wagner zahteva za glavo vsa 4 kv. metre ali vsaj dvakratno površino zasedane ploskve.

Kolodvor naj bo situiran sredi mesta, kakaj kolodvor pomeni vrata v mesto in je kakor pestišče pri kolezu, od katerega vodijo šprikle, to so v mestu ceste. Tak regulacijski načrt je potreben za mesto in okolico.

Novi načrt velike Ljubljane

Za mesto je izdelal načrt arh. Plečnik, in odobren je načrt za severni del mesta, kjer je prostora za 40.000 prebivalcev. Promet urejata tu zlasti dve široki cesti, budoča Linhartova in Smartinska cesta. Vezala bi ju posebna zvezna cesta. Predviden je prostor za javna poslopja. Pokopališče pri Sv. Krištofu in gramozne jame naj postanejo javni parki. Smer zazidavanja je na angleški način higienična s podolgovatimi parcelami, odprtimi solncu. Ta del načrta je odobren.

Predložen pa je načrt še za ostali del mesta. Mesto obkroža po tem načrtu velika krožna cesta od Zelene jame do Zgornje Šiške, za Rožnikom skozi Vič do Dolenjske ceste. Ta načrt vsebuje ureditev prostora pred Figovcem, ureditev Zvezde, Vodnikovega trga, predvideva prostor za poslopje univerze pri Kozlerju, rotovž s tržnicami na Vodnikovem trgu itd.

Za veliko Ljubljano pa bo treba razširiti načrt še na sosedne občine.

Naloga nove Ljubljane bo, da ohrani staro Ljubljano, ki je sama ob sebi kulturno zgodovinski muzej. Mestni stavbni urad mora pazno (uvati) lice stare Ljubljane. To delo se je šele začelo z ohranitvijo zgodovinskih spomenikov in s primerno adaptacijo Sv. Jakoba trga in Čopove ceste ter z ureditvijo prostorov okoli cerkva. Vse to je delo Plečnikovo. Ne pozabimo pri tej priliki tudi restavracije rotovža, ki se vrši sedaj. Nujna je dalje ohranitev starih spomenikov in osnivanje mestnega muzeja.

Za novo Ljubljano je značilna povišana gradbena delavnost. V letih 1922-1925 je Ljubljana gradila letno za 20 milijonov dinarjev, v letu 1926 za 30 milijonov dinarjev, v letu 1927 za 35 milijonov dinarjev, v letu 1928 za 50 milijonov dinarjev, v letu 1929 za 50 milijonov dinarjev. Letos začete stavbe, ki bodo končane v letih 1931, znašajo 90

milijonov dinarjev. Tu niso še upoštevane carinarne, regulacija Ljubljane itd. Mesto samo je zgradilo 62 milijonov dinarjev, tako da zdaj stanuje v 180 mestnih hišah 1100 strank s 5000 člani. Ta vsota 62 milijonov dinarjev je polovica mestnega dolga.

Ureditve prometa

je drugo prihodnje vprašanje. Mesto ima 150 km cest. Od teh je tlakovanih le 10 km ali 7 odstotkov. Ta položaj se bo izboljšal z velikim tlakovanim programom iz tlakarinskega fonda (kaldrimina). Prihodnje leto bo sploh treba ločiti radialne ceste iz okolice, vezalne in okrajne ceste in stanovanjske ulice. O ostalih prometnih vprašanjih je javnost dovolj informirana. Važno je, da mesto odstranjuje cestna grla in zagata. Tako grlo je izgnilo deloma v Pražakovi ulici, izgnilo bo v Gradšču in drugod.

Kanalizacija

bo zahtevala še mnogo žrtve od nove Ljubljane. Zbiralni kanal za severni del mesta bo treba podaljšati od Dunajske ceste v Šiško, kar bo veljalo 4 milijone dinarjev. Izvedba kanalizacije Rožne doline bo veljala 2 milijona dinarjev.

Z regulacijo Ljubljane bo rešeno vprašanje frančiškanskega mostu.

Izmed javnih zgradb.

ki so v načrta mestne občine ljubljanske, naj omejamo: carinarico, urliško vežo, dve ljudski šoli, povečano ubožnico, magistrat in ureditev trga, ureditev javnih stranišč in ljubljanskega gradu. Izmed drugih bodočih javnih poslopij in zgradb naj omejamo: dela za preureditev kolodvora, zgradbo za vsesilniško knjižnico in trgovsko akademijo.

Za razvoj Ljubljane je izmed mestnih podjetij najvažnejša

nova elektrarna.

Številni odjemalci elektrike so se z njo poenotili v enem letu za 30 odstotkov. Prihranek na premozi pri parnih turbinah pa znaša 1.400.000 Din. Vodovod je bil sicer izdatno razširjen, toda v bodočnosti bo treba misliti na gravitacijski vodovod iz Kamniških planin. Plinarna je sicer zastarela, še sedaj pa mislijo na zgraditev nove v najkrajšem času in sicer z ozirom na to, ker se prilaša vedno nove stranke in sicer letos 280.

Govornik se je ob koncu svojega predavanja dotaknil še raznih socialnih in higienskih vprašanj in vloge Ljubljane v tujkem prometu. Kulturna politika Ljubljane je omejena s financami. Vendar pa ima Ljubljana od leta do leta vedno večja šolska bremena, po vrhu pa podpira mnoge kulturne institucije. Dala bo svet za vseučiliško knjižnico in za tretjo realno gimnazijo. V kulturnem oziru bi dobro organizirana privatna iniciativa mesto lahko razbremenila.

Številni poslušalci, med katerimi smo opazili mnoge komunalne politike, so predavatelja za njegova lepa izvajanja nagradili z živahnim aplavzom.

Inženir Kuglera

milo za roke

Osebnosti

— Napredoval je za oddelčnega direktorja pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu g. dr. Arselin Avguštin, sedanjí načelnik finančno-gospodarskega oddelka SUZORja.

— Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejeni za pilota 2. zrakoplovnega polka zrakoplovni poročnik Drago Brezovšek; za opazovalca 3. zrakoplovnega polka zrakoplovni poročnik Josip Kranjc; za vršilca dolžnosti pobočnika smodnišnice Kamnik nižji voj. uradnik III. razr. topn. tehniške stroke Janko Turk; za arhivarja poveljstva belgrajske vojnega okrožja nižji voj. uradnik IV. razr. ekonomske stroke Milenko Lipman in za vodnika savskega avto-oddelka topniški podporočnik Mihael Koprivica.

— Iz železniške službe. Izpit za glavno skupino pri generalni direkciji so položili: iz prometne službe: uradniki II. kategorije: Turin Viktor, šef postaje Ptui; Bajuk Izo, šef postaje Št. Janž na Dol.; Branjak Josip, šef postaje Medvode; Fetič-Frankheim Miroslav, šef postaje Rogatec; Florjancič Josip, šef postaje Sv. Lovrenč na Poh.; Krulj Adalbert, šef postaje Trebnje; Mešiček Hugon, prometnik, Jesenice; Privšek Franjo, šef po-

Izvirne francoske pastilje

„VALDA“

proti nahodu, kašlju in katarju.

Prodajajo vse lekarnice in drogerije.

ČARODEJ

UFERINI

IZ HAMBURGA

Senzacija Berlina, Pariza, Londona in ostalih velemest

v LJUBLJANI

v petek 28. t. m. ob 20 premiera

v veliki dvorani hotela »UNION«

Predstave vsak večer, v nedeljo tudi ob 16.30

Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni — Vstopnina Din 30, 25, 20, 15, 12, 10, 7. — Pri popoldanski predstavi v nedeljo: Din 15, 12, 10, 8, 7, 6, 4.

staje Grosuplje; Lapajne Drago, prometnik, Ljubljana glav. kol.; Lipovšek Franc, šef postaje Ponikva; Ramor Maks, prometnik, Zidani most; Vergelj Anton, prometnik, Ljubljana glav. kol.; — Iz administrativno-pravne stroke: Uradnik I. kategorije: dr. Senčar Drago, obče odeljenje; — Iz ekonomske stroke: uradniki II. kategorije: Ferjancič Franc, progovna sekcija Zidani most; Ravter Stanislav, progovna sekcija Maribor glav. prog.; Makoter Franc, progovna sekcija Ptui; progovna sekcija Ptui; Romauch Peter, obče odeljenje; Hvala Hironim, prometno-komercialno odeljenje. — Iz komercialne službe: uradniki II. kategorije: Kastelic Ivan, Ljubljana gor. kol.; Parma Bruno, Maribor glav. kol.; Amaličič Avguštin, Maribor glav. kol. — Iz stroke za kontrolo dohodkov uradnik II. kategorije: Tominec Vladimir, Ljubljana gor. kol. — Iz gradbeno-tehniške stroke uradnik I. kategorije: inž. Planinšek Karel, progovna sekcija Ljubljana glav. prog. — Iz elektro strojne službe: uradnik II. kategorije: Kartin Jožef, strojno odeljenje.

Mala kronika

★ Prečistim izpušnim uradom lavantinske skofije. Velika večina župnih uradov je že odgovorila na okrožnico »Vzajemnosti«. Ker pa potrebujemo odgovore vseh župnih uradov, prosimo, da nam tudi oni, ki dosedaj še niso odgovorili, odgovore dopoljšajo. Ako istih ne prejmemo tekom tedna, smatramo, da se dotični v celoti strinjajo z okrožnico.

★ Miklavžev večer v Belgradu. Klub Triglav v Belgradu priredi v soboto 6. decembra ob 8 zv. v dvorani hotela Union, Kosovska ul., svoj Miklavžev večer z zelo zabavnim sporedom. Vabljeni so vsi belgrajski Slovenci in po njih vpeljeni gostje. — Vstopnina 15.— za osebo, za družino popust. Predprodaja vstopnic od 1. decembra v prostorih kluba, Knez Mihajlova 16/II. vsak dan od pol sedmih do pol osmih zvečer. — Darila se sprejemajo na dan prireditve popoldne v dvorani hotela Union.

★ Na Dolenjskem je pomlad! Včeraj smo iz dolenjske Smarjete prejeli krasen šopek cvetočih jagod in naslednje ljubezne vrstice: »Od gorenjskih snežnikov so me nenadoma prestavili na Dolenjsko. Težka je bila selitev, a sedaj, ko Vam lahko zadnje dni novembra pošljem cvetoče jagode, katerih je tu še mnogo, mi je srce lažje. Ako bode vreme še nadalje tako lepo, Vam bom mogoče decembra poslala že zrele jagode, ki cveto sedaj na prijaznih gričih okrog Smarjete. Pavla Svetek.« — Za obhajanje pristrane hvala! Vračunamo lepe pozdrave in želimo pošiljateljici vso srečo z voščilom, da bi v dolenjski pomladi pozabila na zgodbo o hlapcu Jernej!

★ Požar v Beltineh. Posestnika Josipa Rajnerja iz Beltinec je doletela huda nesreča. Dne 26. novembra okrog 11 popoldne, ko je bila večina ljudi na njivah, je nastal požar, ki se je silno naglo razširil na vso hišo. S požrtvovalnim delom se je posrečilo gasilec, da so rešili nekaj premičnin, medtem ko so poljski pridelki večinoma uničeni. Kako je izbruhnil požar, še ni ugotovljeno.

★ V Službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine št. 40 od 27. novembra t. l. je objavljen »Pravilnik za opravljanje zdravniške službe pri bratovskih blaginjah«, dalje »Pravilnik o pogojih, po katerih se daje dovoljenje za plavljenje in splavljanje gozdnih proizvodov.« »Pravilnik o prehrani gojencev v državnih zavodih za vzgajanje mlajših maletočnikov.« »Sestava disciplinskega senata za zdravnike pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje.« »Odločba ministra za finance o uravnavi postopka za likvidacijo drž. obvez iz proračunskega leta 1929/30.« »Oproščenje trošarine na sredstva — insekticidne,

Gotovo boš pozabil

ako takoj ne kupiš srečk Doma služkinj. Samo 5 Din. Dobitki: konjska oprava, kolesa, živalni stroji itd.

vse tako navadno, tako vsakdanje, tako »moderno«.

Saj bliščijo, kričijo imena dobrotnikov-farizejev... Kdo bi se potem spomnil tihih, brezimnih bitij, ki so se odkrila vrvenju zvepla?...

Morda kdo prisluhne za hip — če zaplače zvon tožno, pokojno... Morda nehoti ustavi korak, če sreča ta skromna bitja spremljajoča mrtvega brata. In morda se začudi nad množico ponižanih, ki ga spremljajo na poti miru...

Oh, saj je to edino, česar se ne more bratiti — vse, kar mu morejo dati siromaki svojemu dobrotniku — da ga sprejmi na njegovi zadnji poti... In morda se začudi celo farizej nad slavo tega brezimnega cestinarja. A tok življenja gre dalje, kot preje...

Plaka samostanski zvonček... Bada, krivica, trpljenje — ječijo do samostanskih vrat... Kot balzam so besede dobrih bratov — kot kruh njihove roke... Molčeci so zidovi samostana, skriti so bratje, nočejo hvale...

Zakaj? Oh da, »vše plačilo ni od tega sveta,« vi najzvestejši, najponižnejši bratje Gospodovi.

Oroslava:

Tam, kjer ni farizejev...

Sveto pismo pravi, da je prišel farizej v hišo Gospodovo, vrgel zlatnik v puščico, padel pred Njegovimi obličje in molil:

»Gospod, glej moja dela, dela pravičnega... Davke plačujem, zapovedi izpolnjujem, k službi božji hodim, postim se... Kdo je pravičnejši od mene?«

Za vrati pa je stal ubog cestinar in ni si upal pred Gospoda... Tako nevreden se je zdel v svojih grehlih...

To je bilo takrat pred devetnajstimi stoletji.

Božji Učenik je tedaj postavil sveto zapoved: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!«

Od takrat je devetnajstokrat obšla zemlja solnce... Farizeji so se razmnožili in preplavili zemljo. Moderni čas pa je izpremenil Gospodovo zapoved: »Ljubi svojega bližnjega zaradi samega sebe!«...

Farizeji darujejo, oni zidajo in svet poje slavospeve njihovi dobrotljivosti...

Da, moderni farizeji!

Pa so še ljudje, tih in skromni, kakor je bil ubogi cestinar za vrati templja, ljudje, ki niso izpremenili Gospodove zapovedi...

Za močnimi zidovi so skriti, kot so skrita in neznana njihova dela.

O, molčeci so samostanski zidovi!

Dopoldan... popoldan... zvečer... Ne-

nehoma prihajajo ljudje. Drobnost poje samostanski zvonček.

Pride mož, brezposeln, ves obupan. Otroke ima lačne, bolno ženo... Na vsa vrata je že trkal... zamačen... Tukaj vé, da ga ne bodo odslavili...

Prijazen je brat, takoj ga razume. Ne vpraša ga odkod je, kdo je... Samo to ve, da je nesrečen in ga prosi pomoči — in to mu zadostuje...

Neslišnih korakov izgine v notranjost temnega koridorja... Skoro se vrne, ves obložen... Za ženo kavo, za otroke kašo, sladkor, drobov... da ne bodo gladovali nedolžni črvički...

Ginjen je mož... Hoče poljubiti roko dobremu starčku, a ta že odhaja — s prstom na ustih... »Že dobro, že dobro« — šepeta...

In pride žena — boljših slojev, ki jo je strla krivica. Tam zunaj ni našla umevanja za svojo bolel — tukaj razumejo tudi njo a tudi od nje noče hvale dobri brat...

»Kadar boste v zadregi, še pridite,« ji naroča...

Toliko jih pride — starih — mladih... Nekateri pridejo enkrat — drugi večkrat. Gostoljubna je samostanska obednica za siromake...

Dan na dan se zatekajo k njim izgnanci življenja. Toliko gorja in bede so že ublažili dobri usmiljeni bratje...

Zidovi samostana — o ko bi znali govoriti! Koliko bi povedali! A oni so mrki, molčeci... Skozi vekove gre njih molk...

In gre redovnik — o morda je nekoč bil gospod — sedaj je preprost samostanski brat, oblečen v raševino — gre in trka na vrata dobrotnikov...

Ne zase — za lačne in uboge, za bolnike... ki prihajajo vsak dan — za one prosil...

Potrka in čaka... Ne upa si vstopiti. In ko odprejo, prosil tako ponižno, boji se, da bi bili razžaljeni, ker jih je nadlegoval...

In hodijo redovnice po trgovinah... Prošijo za sirote, za svoje uboge varovanke... Kmalu pride Božič, tudi njih se mora spomniti... Tako bi jih rade razveselile z božičnim drevcem in darovi pod njim! Zato prosijo — ne zase — ne zase!

Pa »jih je toliko, ki tako prosijo,« — za veselice, tombole, srečlove... One ne znajo tako vsiljivo prositi in zvečer se čisto vračajo praznih rok... O če bi zbrale vse opazke, pikre psovke — težko bi bilo njih breme!

Iz dneva v dan je tako...

Ljudje pa prihajajo, prihajajo... Joka samostanski zvonček — beda, bolečina kriči — kriči...

In je bratu težko, da bi od bolesti zaplakal, če ne more pomagati z drugim, kot z dobro besedo...

O, vi apostoli božje besede, kot ubogi cestinar za templjevimi vrati — skriti za molčeče samostanske zidove, kdo vidi vašo dela, kdo jih šteje?...

Saj tako zelo drvi in vrvi tok življenja... Veselje, uživanje, beda, trpljenje, krivica, ponižanje... naprej, vedno naprej... In je to

»Uvozno carinjenje svilenega barvanega prediva za industrijske potrebe.« »Uvozno carinjenje vagonov v razloženem stanju.« — Izprememba v kolenarju carinske tarife. »Razglas o izpremembi obinske meje med kraljevinama občinama Škofja Loka in Stara Loka.« in »Popravek k uredbi o preuroditvi cestnih odborov v območju dravske banovine«.

★ Na večeršnjem srečanju je srečka št. 36.750 zadela 200.000 Din in je bila prodana v Ljubljano iz glavne kolektorske prodajalne Aleksandra Pavlovića. Belgrad, centrala Obiličev venec 33, filijala Cara Nikole II. 60.

★ Ni še izključena možnost, da se ne bi le našel sled ali truplo utopljenega Zvonkote Stetela, ki je v pričetku novembra utonil v Savi v Kranju. Najditelj trupla naj proti nagradi takoj sporoči to na naslov: Anton Stela, Kranj.

★ Mladeničev večni je Danilo zato zabavo nudi za Miklavža Vam obilo; sežale po njegovi knjigi, ki imenuje se: »Danilovi spomini!« Če večje in pike pravilno ne stojé, Miklavž naj jih prestavi ne Danilo, ker slovnica ga gnani. Balotke plešejo v knjigi, igralec vloge se uče, za konec pa še na Ilirijo hite in za počitek nogobora se uče. Dobe se v vseh knjigarnah, pa tudi pri avtorju.

★ Pravkar je izšel 1. zvezek Gengler, Heilige Saat, Predigtekizzen für das ganze Kirchenjahr, ki vsebuje pridige od prve adventne nedelje do vštete šeste nedelje po sv. treh kraljih, dalje za praznik Brezmadežnega spočetja, svečnico, propovedi o tiku, solstvu in druge priložnostne govore. Knjiga stane nevezana Din 87, vezana Din 115. — Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

★ Vi oblaki ga rosite! Deset pesmi za adventni čas. Za mešani in ženski zbor zložil Martin Zeleznič. založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena Din 20.—. Pričujejo pesmi so z cerkvenega glasbeno literaturo zopet neka posebnost. Posebnost je slog teh napevov, posebnost njihova priprostost in ljubečost. Zeleznič hodi svoja originalna pota, kakor jih ne hodi vsak skladatelj. Njegov slog se po pravici imenuje »zelezničev slog«. — Veliko pozornost vzbujajo v tej zbirki ljubke adventne Marijine pesmi, ki smo jih tako težko pogrešali. Besedilo je skoro pri vseh napevih novo, nakar naše organizacije še posebno opozarjamo na zbirko za advent najtopleje primorčamo.

★ Središnji urad za osiguranje radnika v Zagrebu je zapisal natečaj za mesto referenta inženjerja-arhitekta. Podrobna pojasnila se dobe pri upravi Središnjega urada za osiguranje radnika Zagreb, Mihanovičeva ulica št. 3, III. nadst., soba št. 313.

★ So-li sladkarije škodljive zobem? Sladkor tvori glavni del človeške hrane, je redilen in zdrav. Vseled tega smejo mirno zavivati sladkarije odrasli kakor tudi otroci, le paziti morajo, da ne ostanejo ostanke slaščic predolgo v ustih. Na zobnem mesu se nahajajoča sluz in ostanke sladkorja med zobmi se spremene vsled vnetja v kislino, ki se loti zobnega emailja in ga razjede (zob. karies, gnili zobje). To se da preprečiti le z redno porabo zobne krtačice po vsaki jedi, pred vsem pa, preden se podamo k počitku. Za čiščenje se najbolj priporoča Pebecco-zobna pasta, ker ima to prednost, da vzbuja v čeljustih obilo sluze, ki temeljito odstrani vse ostanke sladkorja.

★ Stenski koledar za leto 1931 je že izšel. Koledar je običajne oblike, ki je za dom in za pisarno, za trgovca in obrtnika, za zasebnika in zavode še najprikladnejša. Poleg koledarskega dela je tudi še prostor za beležke, dalje pošne določbe, in to vse na eni strani, ne na dveh straneh, kot je bil do sedaj običaj. Okusna izdelava v večbarvni litografiji bo koledar gotovo priljubila vsakemu, vsled samo enostranskega tiska je pa sigurno najbolj praktičen izmed vseh do sedaj izšlih. — Stenski koledar prodajajo vse ljubljanske knjigarne po 6 Din komad, preprodajalci naj se zgledajo pri založnici, »Jugoslovanski tiskar« v Ljubljani.

★ Bolečine in tišanje v želodcu, zaprtje, gniloba v črevesu, okus po žolcu, slabo prebavo, glavobol, belino na jeziku, bledico odpravi, kdor češče pije naravno »Franz-Josef«-grenčico, poln kozarec zvečer, preden gre spat. Zdravniški-specialisti za bolezni v prebavilih pravijo, da je treba »Franz-Josef« vodo toplo priporočati kot zelo smoteno, domače zdravilno sredstvo. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in v špecerjskih trgovinah.

Krško

Semenj v Krškem. Katarinin semenj velja tukaj za največjega v letu. Kramarjev veliko, ljudi zelo veliko, kšeta bolj malo. Ni denarja. Nekaj se nam zdi čudno, nam namreč, ki moramo zjutraj zgodaj na delo in nismo v tako srečnem položaju, da bi mogli počakati dneva doma. Čudno in brezobzirno se nam zdi, da so nekateri kramarji stojali in drugo ropotijo pustili kar na cesti. Marsikdo je hudo zaklel, ko se mu je kljub temi zablistalo pred očmi in se je znašel kakor je dolg in širok med to šaro. Sploh imamo v Krškem imenitno razsvetljavo. Lani smo žrtvovali nekaj tisočakov za nove svetilke sistema Petropoli. Veseli smo jih bili, a to veselje ni dolgo trajalo. Kadar je največja tema, tudi tema ostane.

Proslava 100 letnice žudodelne svetlinje. Od 15. do 17. nov. se je v tukajšnji bolnišnici obhajala priredna proslava 100 letnice žudodelne svetlinje. Slovesnost je posebno povzdignila pontifikalna sveta maša rajhenburškega g. opata in popoldanska sklepna pobožnost leskovškega gospoda dekana.

Kapelica na sejmishču. Letos so napol razpadlo kapelico sv. Rozalije na sejmishču temeljito popravili. Poiskal jo je akademik slikar g. Didek. Večini Krčanov pa ne bo znano, da smo dobili novega evangelista: Andreja. Na stopni kapelice so namreč simboli štirih evangelistov. Pod angelom, simbolom sv. Mateja, je zapisano: St. Andreas. Tudi posebnost, ki je nimajo povsod.

Nazarje

Tukajšnje prosvotno društvo priredi v nedeljo, dne 30. novembra v društvenih prostorih Finžgarjevo dramo »Naša krta«. Začetek točno ob 3 popoldne. Vsi prijatelji prosvete, zlasti iz bližnje okolice, vljudo vabljeno.

DIŠAVE SLON

Tajnost bratomora pred 21 leti

Obloženec radi bratomora oproščen

Maribor, 27. novembra.

Danes se je nadaljevalo etanje izpovedb raznih prič, ki niso bile vabljeni k razpravi in od katerih so nekatere že umrle. Obloženec Kozjek je slejkoprej tudi danes z vso trdovratnostjo in doslednostjo tajil vse, kar bi ga utegnulo še tako malo obremenjevati in je ponavljal svoj stereotipni »Na-a to ni res.« S tem odgovorom je kvitiral celo stvari, ki jih je prvotno priznaval. Ko je zagovornik dr. Slokar predlagal, naj se zasliši tudi glasoviti dr. Fohn, ki se nahaja v umobolnici na Studencu, se je umaknil senat k posvetovanju; predloga pa ni

bilo mogoče upoštevati, ker se je izkazalo na podlagi tozadevnega obvestila iz Ljubljane, da dr. Fohna ni tamkaj. Kje se nahaja, pa nikdo ne ve. Kakor znano je bil dr. Fohn nekaj časa skupno z obtoženim Kozjekom v sodnih zaporih.

Razprava je trajala do 1.45. Predsednik dr. Lesnšek je razglasil razsodbo, da se Kozjek v zadevi obtožbe bratomora oprosti, ker ni dovolj dokazov, pač pa se radi napeljevanja k požigu in krivemu pričevanju obsodi na 8 let težke ječe, pri čemer se vračuna preiskovalni zapor in deloma tudi prestana kazen. Državni tožilec je prijavil proti razsodbi revizijo.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: Zaprti. (Gostovanje v Kranju.)

Opera: »Tosca«. Gostuje baritonist G. Baklanov. Izven.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marilij trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10.

○ Današnji prosvetni večer mora odpasti, ker je velika dvorana Uniona oddana v druge svrhe in se radi tega ne more vršiti v stranskih dvoranah predavanj. Naslednje predavanje bo šele dne 12. decembra in sicer je na programu predavatelj: O Zagrebu.

○ Pokojninskemu fondu časnikaarjev je namenjen čisti dobiček časnikaškega koncerta v proslavo državnega praznika 1. decembra. Časnikarji so v službi javnosti in samo enkrat na leto apelirajo na javnost, da se jim za njihovo delo oddolži. Naša javnost je to vsakokrat razumela in občinstvo je vedno v velikem številu prihitelo na časnikaški koncert. Tako bo tudi letos. Kakor vsako leto se bo tudi letošnji časnikaški koncert, na katerem bodo izvajali najkrajše glasbene točke, razvil v prvovrstno družabno prireditev.

○ »Divji lovec«, ki se vprizori v nedeljo, dne 30. novembra zvečer kot poslednja predstava na Ljudskem odru, je ena najlepših naših narodnih iger, ki kljub temu, da je bila že nešteto krat uprizorjena, najde še vedno velik odziv ob občinstva. In Ljudski oder se je odločil, da s to predstavo kar najbolj dostojno in najlepše zaključijo dvajsetletno dobo truda in požrtvovalnosti na deskah Ljudskega odra. Obenem pa naj bo s to predstavo ustrezno tudi tistim, ki so morali lansko leto ob priliki vprizoritve »Divjega loveca« na praznik 1. decembra oditi brez vstopnice; naj si jih zdaj preskrbe že v predprodaji, ki se vrši vsak dan v Ljudskem domu, I. nadstropje. Posebno pa še opozarjamo na to, da poleg celokupnega ansambla Ljudskega odra sodeluje tudi priznani orkester glasbenega društva »Slog«, ki bo ta zadnji večer s svojimi glasbenimi točkami brez dvoma tako poživil, da bo slehernemu obiskovalcu nudil večer najlepšega užitka.

○ Razobesite zastave! O priliki državnega praznika dne 1. decembra bo razobesila mesina občina na svojih poslopih državne zastave. Vabim vse hišne posestnike in meščanstvo, da okraši svoje hiše z državnimi zastavami. Zupan: Dr. Dinko Puc.

○ O violinskem virtuozu Manenu, ki koncertira v sredo, dne 3. decembra v Unionski dvorani naj bo nam dovoljeno prineseti samo po par najznačilnejših stavkov iz raznih ocen, ki so izšle v svetovnih listih: Manena moramo prištevati k največjim violinskim virtuozom sedanjega časa. »Z največjo lahkoto premaga največje tehnične težave, katere si moremo komaj predstavljati na 4 strunah.« Najodličnejša posebnost Manenove igre je plemenit ton in njegova kolosalna tehnika. — »Ni umetnika na svetu, ki bi Paganinijeve skladbe igral s tako dovršenostjo kakor Manen. Zato ga imenujemo Paganini redvivus.« — Manen je najodličnejši muzik, ki zavrača vse cenene efekte in podaja le pravo čisto umetnost. Podobnih ocen bi lahko navedli brez števila. Vstopnice v Matični knjigarni.

○ Koncert glasbe 15. stoletja. Prve dni decembra bo izvajala ljubljanska »Sloga« koncert Dufayovih skladb iz 15. stoletja. Skladbe bo izvajal mešani zbor in godala. Koncert se bo vršil v Slogini koncertni dvorani v Pražakovi ulici, kot nadaljevanje njenih intimnih glasbenih večerov.

○ Ukradeno kolo. Kolo vijolento plesano je bilo ukradeno izpred trgovine Rudolf Deržaj Kolodvorska ulica 28. Pri glavi pred balanco je kolo oranžno rumeno pleskano. Balanca je dvignjena in črno pleskana, ter se da prestaviti. Kdor bi mogel dati podatke, ali bi tako kolo videl, naj sporoči proti nagradi na gorenji naslov.

○ V gostilni pri Bobenčku vsak petek sveže namočena polenovka. 13500

○ Ribana perilo, volnene nogavice, zimске rokavice, torbice in bluze kupite najugodnejše pri Sterk, nasl. Karmičnik, Stari trg 18.

○ Strajee, bele in modne, zimsko perilo, rokavice, nogavice in kravate kupite najceneje pri Sterk, nasl. Karmičnik, Stari trg 18.

Škofja Loka

Preteklo nedeljo smo imeli v Društvenem domu dve predstavi in sicer popoldne ob 4 za Marijin vrtec, ob 8 zvečer pa za Elizabetno konferenco. Dohodki obeh so šli v dobrodelne namene. Meščani posebno pa okoličani so pokazali s sijajno udeležbo, da znajo ceniti trud in delo našega kaplana g. dr. Fajdige in pa nunskega kateheta g. Zagaria. Naj še v nadalje skrbita in vodita našo mladino po krščanskih načelih na potu v življenje. Miklavž je že p.javil svoj prihod v Društveni dom v petek 5. decembra ob 5 popoldne.

Notranjščina župne cerkve in nove orgle. To je ta teden predmet vsega govorjenja, ker je v nedeljo g. župnik oznanil s priznice, da dobimo prihodnje dni položnice za plačilo stroškov za prenove notranjščine in za nabavo novih orgel. Večina to odobrava, saj je po vsej deželi že znano, kako imamo zanemarjeno cerkev, in je vendar le prva izmed naših cerkev, župna cerkev, ki mora biti lepo božje prebivališče. Vemo pa, da prihaja nasprotstvo le od tistih, ki jim je vse drugo bolj mar kakor cerkev, katere od znotraj ne poznajo kaj prida.

O ureditvi našega pokopališča pa spregovorimo jutri.

Kočevje

Umrli je v sredo 26. nov. po enoletni težki in mučni bolezni g. Anton Petšice v svojem 49 letnem življenju. Bil je uslužben v gozdarskem in šumarskem uradu. Pogreb je bil včeraj ob 3 pop. Udeležilo se ga je nebroj meščanov, kar je pričalo o njegovi splošni priljubljenosti. Naj v miru počiva. Ostalim naše sožalje.

Maribor

○ Joško Rozman odhaja. Delavstvo Dravske doline in Maribora bo težko pogrešalo tajnika Jugoslovanske strokovne zveze g. Joška Rozmana, ki odhaja na svoje novo službeno mesto v Ljubljano v centralo JSZ. Redki so delavski voditelji, ki bi imeli toliko razumevanja za delavske težnje in bi bili tako nesebični kakor je Joško Rozman. Ni poznal uradnih ur, delal je vedno pozno v noč. Vsako nedeljo je šel med delavstvo, včasih v največjem blatu in dežju več ur vstran od železnice. S svojim taktičnim in priključnim nastopom si je pridobil zaupanje tudi v nasprotnih vrstah. Večina njegovih nešteti posredovanj je bila ovenčana z uspehom. Nedavno se je vrnil iz Bosne in Srbije, kjer je našel našim brezposelnim kamnosekom delo. Kršno razvijajoči se Mariborski konsum in Delavska posojilnica sta imela v njem mogočen stober. Njegova velika za-sluga je, da tako lepo uspevajo prosvetni večeri JSZ in šola za vzgojo delavskih voditeljev. V sredo 26. t. m. mu je privedla mariborska ekspozitura JSZ poslovnih večer. Na čajanki se je zbralo nad 70 delavcev vseh kategorij, a več jih radi pomanjkanja prostora ni bilo mogoče povabiti. Govorilo so predsednik ekspoziture JSZ prof. Sedivy, duhovni vodja mariborskega delavstva docent Canjkar, tajnik Kmetijske zveze Marko Kranjc, predsednik konsuma Kores, g. Mastinšek, Pavla Zupančičeva in prof. Prijatelj.

○ Prva operna predstava v letošnji sezoni bo v tukajšnjem Narodnem gledališču predvidoma v četrtek, dne 4. decembra. Uprižori se popularna Smetanova »Prodana nevesta«. Dirigira Lojze Herzog; režira D. Truhovič. Kot gost nastopi bivši član mariborske opere Fran Neralič; nastopi tudi gđ. P. Udo-vičeva, ki je že v toliko okrevala, da bo mogla sodelovati pri četrtočkovni premijeri.

○ Umrli je v starosti 70 let železničar Ivan Ferk. Spodnja Radvanjska 39. Pogreb jutri ob 16 iz hiše žalosti na radvanjsko pokopališče.

○ Krščanska ženska zveza ima v nedeljo 30. t. m. ob šestih zjutraj v stolnici svojo adventno cerkveno pobožnost s skupnim sv. obhajilom. Članice in podporni člani vljudo vabljeno.

○ Slavnostna predstava bo dne 1. decembra v tukajšnjem gledališču. Uprižori se L. Andrejeva »Dnevi našega življenja«.

○ Ljudska univerza. Drevi predava prof. dr. Zgeč o seksualni vzgoji mladine, ki daje vestnim staršem in učiteljem toliko skrbi. Dostop k predavanju ni dovoljen mladini pod 18 leti.

○ Prispevki za drva mestnim ubožcem se bodo nakazovali od 3 do konca decembra ob uradnih urah v socialno-političnem uradu mestnega načelstva, Rotovski trg 9. Do prispevka so upravičeni vsi mestni ubožci, ki niso oskrbovani v zavodih; kjer jih je več v skupnem gospodinjstvu, prejme prispevek samo eden izmed njih. Vsak naj prinese s seboj uradno izkaznico o rednem prejemanju ubožne podpore.

○ Miklavžev večer priredi tudi letos v prid Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju mariborsko slov. žensko društvo v veliki uni-oniski dvorani. Miklavž nastopi na tem mladinskem večeru v uprav sijajnem razkošnem spremstvu.

○ Ali je to dovoljeno? V Mariboru obstoja nek bralni krožek, ki ima oblastveno dovoljenje za posredovanje čtiva samo v najožjem krogu. Medtem pa se dogaja, da prehaja delovanje navedenega krožka v najširše plasti; ali so pristojne oblasti — policija in davkarja — o tem poučene? Z natančnimi podatki lahko postrežemo. Kakor doznamo je o celi zadevi poučena tudi Zbornica za TOI v Ljubljani.

○ V Narodnem domu bo v ponedeljek, dne 1. decembra, večer mariborske Narodne odbrane v proslavo 12 obletnice zedinjenja. Je to edina letošnja proslava tega znamenitega jubileja v Mariboru; zato je pričakovati, da bodo Mariborčani omenjenega dne do zadnjega kotička napolnili vse prostore Narodnega doma. Na sporedu so točke, ki bodo nudile obilo poštenega razvedrila, umetniškega užitka in prijetne zabave.

○ Nekaj socialnoskrbstenih postavk o novem proračunu. Stalne podpore 394 ubožcem v skupnem znesku 28.240 dinarjev; hiralški stroški 45 osobam v hiralnicah Ptuj, Muretinici, Vojnik in Wikon. Hrana 90 oskrbovancem po 9.50 dnevno. Prispevek 342 mestnim ubožcem za drva po 75 dinarjev; stalne podpore 95 otrokom v skupnem znesku 8.280 dinarjev; za perilo, obleko in obutev revnim učencem in otrokom 57.500 dinarjev; za počitniške kolonije na morju in na Pohorju 80.500 dinarjev; za obleko, perilo in obutev gojencev v dečji postaji 21.987 dinarjev; za mestno ogrevalnico 15.000; za dijaško kuhinjo 20.000 dinarjev; vojnim invalidom v Mariboru 6000 dinarjev; podpornim društvom obeh tuk. gimnazij po 1500 dinarjev, podpornim društvom na moškem in ženskem drž. učiteljsku po 1000 dinarjev; Dij. podp. društvu v Ljubljani. Akad. podp. društvu v Ljubljani. Akad. podp. društvu v Brnu, društvu slov. akademikov v Belgradu ter slov. dijaški zadrugi v Pragi po 1000 dinarjev.

○ Jugoslovanska matica v Mariboru vabi svoje člane in somišljenike, da se v čim večjem številu udeležijo proslave narodnega zedinjenja, ki jo priredi Narodna odbrana na drž. praznik dne 1. decembra v Narodnem domu.

○ Trencheoti, snjeni jopiči, zimski plašči, Hubertus-plašči, snežni čevlji in snežni škornji, galoše, čez 300 vrst krzna, kakor tudi vso manufakturno blago na obroke, L. Ornik, Maribor, Koroška 9.

○ Priporočamo! Čaj nove žetve in bogato zalogo daril za Miklavža ter obeske za božično drevo. Prvovrstno sveže blago — solidne cene in točna postrežba. — Jaj in Lesjak, Maribor.

V 24 urah po mri

Zimske suknje, smoking, frak, promenadne obleke, nadalje moderne športne obleke v vsaki ceni.

Prepričajte se o postrežbi in solidnosti mojega dela.

Se priporoča

Fr. Meško, modni atelje
Celje, Aleksandrova 3

Celje

○ Koncert koroških pesmi se bo vršil v ponedeljek, dne 1. decembra ob 8 zvečer v veliki dvorani Celjskega doma. Ima zelo pester spored. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Goričar in Leskovšek.

○ Velik Miklavžev nastop bo na predvečer praznika sv. Miklavža v petek, dne 5. decembra in sicer ob pol 6 zvečer za otroke, ob pol 9 zvečer pa za odrasle. Poleg Miklavževega nastopa so zvečer na sporedu še nekatere druge točke. Opozarjamo na to prireditve vse, ki žele koga obdarovati. Prireditve bo izpolnila veliko vrzel prošil let.

○ Hmeljarska podružnica Celje ima v nedeljo, dne 30. novembra ob 8 zjutraj v prostorih občinskega urada Celje-okolica svoj občni zbor. Na dnevnem redu je volitev odbora in delegatov za leto 1931, razne slučajnosti in zanimivo predavanje o izgledih našega hmeljarstva v bližnji bodočnosti. Hmeljarji, pridite polnoštevilno!

○ Franceski krožek vabi k javnemu francoskemu predavanju o pesnikih Parnasa, ki ga bo imel g. lektor M. Vey iz Ljubljane danes v petek zvečer ob četrti na sedmo uro v Narodnem domu. Vstopnine ni.

○ Preselitev uradov celjskega mestnega načelstva. Vsled preselitve pretežnega dela uradov mestnega načelstva v novozgrajeni dvoriščni trakt magistratnega poslopja odpade danes redno uradovanje na mestnem načelstvu celjskem. Stranke, ki so bile povabljene za včeraj ali danes, naj se zgledajo jutri v soboto 29. novembra. V času selitve se sprejemajo pisemne vloge v sobi št. 2, kjer se vrši tudi sprejemanje strank le v ročnično naložljivih zadevah.

○ Umrli so: V celjski bolnišnici je včeraj izdihnil 75 letni občinski revež Janez Gradišnik iz Slivnice pri Celju. Dalje je včeraj umrla 79 letna Marija Narat, občinska reva iz celjske okolice. V Liscach je preminul 45 letni vinčar v Woggovem vinogradu Anton Lenarčič. N. p. v m.l.

Jesenice

Preteklo nedeljo so je vršil pod Možakijo menda zadnji letošnji nogomet. Tekmovala sta kluba Borec in Bratstvo. Sportni klub Borec, ki se rekrutira iz članstva Krekovega prosvetnega društva, je še mlad klub, a vendar se je povsod v kratkem času prav visoko. Bratstvo pa je že star nogometni klub. Pred tekmo je klub na svoji seji posebno poudarjal, da je treba z mladim klubom Borecem zelo obzirno igrati, kakor se spodobi. Toda sklepi so ostali na papirju. Komaj se je igra pričela, je bilo takoj videti, da člani kluba Bratstvo sejnega sklepa prav nič ne upoštevajo. Skoraj vse gole so dosegli samo iz off-sida. Publika se je zgrajala nad takim igranjem ter protestirala s tako vehemenco, da je moral sredi igre prevzeti vodstvo drug sodnik. Z eno besedo, ta tekma jeseniškemu Bratstvu ni bila v čast.

Zvečer ob osmih se je vršil v Krekovem prosvetnem domu Cecilijin koncert, ki pa je bil radi raznih drugih prireditev (ognjegasci, plesna šola itd.) le bolj srednje obiskan. Koncert je izpadel v splošno zadovoljstvo. Novi jeseniški kaplan g. Gošliša se je kot dirigent pevskega zbora pokazal na mestu. Orkester pa je pod vodstvom g. Repina nastopil z nekaj prav krasnimi komadi.

Bivši jeseniški organist in cerkvenik g. Sređenšek si je po naključju dvakrat zlomil nogo. Bo moral ostati v postelji najmanj kaka dva meseca. Od Jesenice se poslavlja veleugledni ekrajni šolski nadzornik in vođa deške osnovne šole na Jesenicah g. Josip Vider. Odhaja na svoje novo službeno mesto v Ljubljano. Na njegovo mesto za šolskega vodjo prihaja g. Leo Pibrovce.

Trbovlje

Kmečko zborovanje. Kmetijska podružnica ima svoje gospodarsko zborovanje v nedeljo. Razpravljalo se bo, kako od pomoči veliki krizi, ki zadeva kmetijsko radi prodajne cene produktov. Radi velike rudarske krize so tudi tukajšnji kmetje prišli v krizo s prodajo življenjskih potrebščin. Če nima delavce denarja, ga nima ne kmet ne obrtnik, ker vse je navezano na kupno moč delavca.

S kolesa je padel sin tukajšnje ugledne družine Jurman. Pri padcu ob betonsko ograjo pri cementarni si je zlomil nosno kost. Poslan je bil v ljubljansko bolnišnico.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 20.

Petek, 28. novembra: Gostovanje drame v Kranju: ob 16 »Snežulčica«, ob pol 21 »Sveti plamen«.

Sobota, 29. novembra: »Gospa ministrice«. Ljudska predstava pri znanih cenah. Izven.

Opera.

Začetek ob 20.

Petek, 28. novembra: »Tosca«, gostovanje baritonista g. Baklanova. Izven.

Sobota, 29. novembra: »Vesela vojna«. Red C.

Mariborsko gledališče

Petek, 28. novembra: Zaprti.

Sobota, 29. novembra ob 20: »Sveti plamen«. Pri znanih cenah. Zadnjikrat. Kuponi.

Ljudski oder o Ljubljani

Nedelja, 30. novembra ob pol 20: »Divji lovec«. Zadnja predstava na Ljudskem odru.

Cerkveni vestniki

Marijina družba v Lichtenurnovem zavodu je razstavila ročna dela, ki so jih članice lastnoručno izgotovile za misijone. Do 300 kosov raznovrstnega cerkvenega perila v lopi, deloma naravnost umetniški izdelavi, priča o požrtvovalni apostolski gorečnosti članice. Razstava traja do nedelje 30. nov. zvečer. Vstop prost. Pridite pogledat, kaj premore gorečnost in skupno delo!

Poizvedovanja

Izobil se je otroški dežnik pred Krisperjevo trgovino v Ljubljani. Odda naj se v upravi »Slovenec«.

Z mednarodne golobije razstave v Berlinu: Plav rimec, ki meri razpetih peruti 1.05 metra.

Zračne poti na Daljnem Vzhodu

Vsi večji narodi so že odposlali svoje izvidnike, da bi — kakor nekoč Marco Polo po morju — odkrili zračna pota na Vzhod. Ameriški pionirji so izvršili znamenite polete na Daljni Vzhod in ameriški vojaški letalci »Okolu sveta« so dosedaj edini, ki so poleteli tudi v obratni smeri — od vzhoda na zapad. Francoz d'Oisy je poletel iz Pariza v Peking, de Ferrara je došel tja iz Rima. Hinkler je letel iz Anglije v Astralijo in leta 1926. je priredila nemška Lufthansa polet iz Berlina v Peking. Minulo jesen je več holandskih letalcev s Fokkerjevimi letali zagnalo 14.100 km dolgo progo Amsterdam—Batavia (Java), in to v 12 dneh. Trije od njih so leteli po isti poti tudi nazaj na Holandsko.

Potovanje po morju in suhem iz Londona v Delhi, glavno mesto Indije, traja 16 dni. Imperial Airways je skrašala to pot v zraku na 9 dni. Potovanje se vrši v etapah; letala so v obratu samo podnevi. Iz Londona gre proga do Basel-a, od tam potujejo potniki z nočnim vlakom v Genovo, da se izognejo poletu preko Alp. Naslednji dan jih ponese vodno letalo iz Genove na Grško in od tam v Abukir in Kairo. Potem gre zračna pot s celinskimi letali v Bagdad in Basro. Nadaljna dva dneva zračnega potovanja dosežeta zadnjo zračno postajo — Karači. Kakor hitro bo

v katerih skuša pridobiti kitajske mase za novodobni promet.

China Airways, ameriška družba, ki ji načeljuje bivši ameriški konzul v Nankingu, je uvedla redni promet med Shanghaiem in 936 km oddaljenim Hankovom, čemur se kmalu pridruži še zvezi s Pekingom in Kantonom.

Japonska ima od aprila 1929 redni zračni poštni promet Tokio, Osaka in Fukuoka.

Zanimivi mali Siam, edino neodvisno kraljestvo v južni Aziji, znano po svojih belih slonih, se ni dalo prekositi po zapadnih državah: večinoma z džunglami porasla dežela ima izvrsten zračni poštni promet. Siamsko vojaško letalstvo je vzorno; siamski letalski častniki so se izobrazili v ameriški armadi.

Major Franco, španski oceanski letalec, ki je bil v listih ostro grajen zaradi razmere v španskem letalstvu in bil zato obsojen na osem mesecev vojaškega zapora, je te dni ušel iz vojaške ječe v Madridu. V španskih vladnih krogih so zaradi tega tembolj vznemirjeni, ker je Franco voditelj tistega dela letalskih častnikov, ki so revolucionarnega mišljenja.

Patron tipkarjev

Vsak stan ali poklic si izbere svojega nebeškega zaščitnika. Tudi tipkarji so se v ta namen obrnili na cerkvene kroge. Za svojega patrona dobe najbrže sv. Genezija Arleskega, ki je že patron odvetnikov. Sv. Genezij je bil prvotno vojak; ker je bil pa zelo spreten v pisanju, so mu poverili tajništvo na magistratu v Arles-u. Leta 308. ali 309. je umrl kot kristjan mučeniške smrti. Bil je navzoč, ko so oklicali odredbo proti kristjanom; vrgel je svoj pulat magistratnim očetom pred noge in zbežal. Toda ujeli so ga in usmrtili.

Strašne žrtve nemških rudarjev

Na državni rudarski konferenci v Berlinu so ugotovili, da so zahtevale rudniške nesreče po vojni samo v Poruhru približno 10.000 smrtnih žrtev med rudarji; ranjenih je bilo v tem času okroglo 70.000 rudarjev.

Ameriški senator David Reed, ki namerava vložiti zakonski načrt, s katerim naj se za dve leti sploh prepreči vsako doseljevanje v Združene države. S tem hoče odpraviti brezposelnost v Ameriki. Zakon utegne biti soglasno sprejet in stopiti v veljavo dne 30. julija 1931.

Žalostna bilanca

V založbi ameriške Kolumbijske univerze je izšel ponatis 575 šolskih nalog, ki jih je stavil profesor W. Mac Leane gojencem protestantovskih nedeljskih šol pri verouku. Na vprašanje: »Kako si predstavljate Boga?« je odgovorilo 40% obiskovalcev, da »ima navadno zunanost kakor vsak človek iz krvi in mesa ter nosi dolgo brado«. 15% odgovorov omeni samo »spodobno (gentlemansko) zunanost« brez vsakih podrobnosti. Samo 20% otrok je vedelo, da je Bog duh, oz. nadnaravno bitje. 15% otrok je trdilo, da je Bog označba najvišje blagosti, in 10%, da je »najmočnejše bitje«. Neki deček je zapisal dobesedno: »Bog je velik kakor oblak. Nosi dolg lilast plašč in ima črno brado.« Na drugo vprašanje: »Kje biva Bog?«, so dospel odgovori: »V našem srcu«, »V rastlinstvu, živalstvu in sleherni žuželki«, »V naši cerkvi« in naposled na križu. »Bil je pribit na križ in tod za vselej ostal.« Na vprašanje »Kaj dela Bog?«, so odgovorili gojenci: »Pošilja dež pa sneg«, »Vidi vse, kar storimo, in vse vestno beleži«. Na vprašanje: »Kaj zahteva od nas Bog?« so dospel poleg navadnih odgovorov (»Da smo poslušni staršem«, »Da pomagamo slabejšim«) še sledeči, ki si popolnoma nasprotujejo: »Hoče, da z orožjem branimo Zedinjene države« in »Hoče, da ne gremo na vojno, da bi morili ljudi«. Na vprašanje o koncu sveta, so odgovorili gojenci med drugim: »Bog bo ponovil potop, ki bo uničil vse na svetuc«, »Bog bo vzel vse duše v nebesa«, »Poslal bo angela, ki nas bo peljal v raj«. A pretežna večina otrok je prepričana, da bo trajal svet večno, in »bo tudi v Evropi vedno več republik, kakor v Ameriki, ker je to najboljša državna oblika«. Ta odgovor je jako značilen za materialistično vzgojo. Seveda so morali pedagogi, ki so knjigo založili, priznati, da je protestantovski verouk potreben temeljite reforme.

Nad 7 kg težak nuget

Zlatokop Boston je s svojim tovarišem Brothersonom razkopaval zemljo ob zgornjem teku Saramacce v Surinamu v Južni Ameriki. Ko je spravljal s poti kamenje, ki so ga zlatokopi v minoletem letu pustili na mestu, se mu je zdel eden kamnov nenavadno težak. Vzel je kladivo in kamen razbil. Sredi kamnenja se je zablesketala kepa čistega zlata! Baston je bil od sreče tako prevzet, da ni mogel govoriti in je z znameniti poklical svojega tovariša. Nuget tehtal 7630 gramov; za vsak gram plača zlatokopna družba 1.20 holandske goldinarja. To je drugi največji nuget, ki so ga našli v teh krajih. Tudi prvega je našel neki zlatokop l. 1892. v kamenu, ki se mu je zdel nenavadno težak. Prvi nuget je tehtal nad 14 kg.

Saljapin, svetovnoslavni ruski basist, ki je v Londonu priredil koncert, na katerem ga je spremljal 15 letni ogrski pianist grof Julian Karolyi.

Nobenega jadra več na Kaspiškem morju

Astrahan je središče ruskega ribištva. — Kraj sam je nezdav, brez kanalizacije, okužen z malarijo. A ribe uspevajo! Volga prinaša s svoje nad 3000 km dolge poti toliko hranilnih snovi v Kaspiško morje, da so nastala v njem nepregledno bogata ribja lovišča. In kakšne ribe! Naše gorske postrvi se zde v primeri z njimi kakor usnje. Sovjeti so imeli torej dovolj razloga, da so — kakor vse drugo — tudi ribolov socializirali. Ribiči so odgovorili s pasivno rezistenco, sovjetska policija pa je posegla po terorju. Razmere so danes take-le:

Vsak ribič mora oddati vladi vse, kar ujame; niti rib za domačo porabo ne sme pridržati, marveč si mora ribe, če jih hoče jesti, kupiti od vlade. Rib prekačevati ali nasoliti nikakor ne sme! Nadzorstvo G. P. U. je neizprosno, dasi ji mro ljudje za malarijo, kakor bi cepale muhe. Kakor hitro se iz kake borne ribiške kočice prikaže dim, se takoj pojavi stražnik in voha po vseh kotih. Da ne bi mogli skrivoma soliti rib, je vlada sol za ribiče strogo racionalizirala. Zato pa tudi na Kaspiškem morju ni videti nobenega jadra več. Ribiška brodograja leže zasidrana v močvirjih Volginega ustja. Zvečer pojo ribiči kalmiške pesmi o lepem, svobodnem življenju...

Kulturni obzornik

Dr. Fran Kovačič:

Kritika ali noetika

Nauk o spoznanju, Maribor 1930. Cirilova tiskarna. Str. VIII, 172, Cena broš. Din 36.—. Kmalu za ontologijo je izšla nova filozofska knjiga: Kritika ali Noetika. Nastala je iz predavanj, ki jih je imel pisatelj kot profesor na mariborskem bogoslovnem učilišču, po osvoboditvi v slovenskem jeziku. Knjiga je zamišljena najprej kot učbenik. V predgovoru podaja pisatelj zgodovinski pregled, kako se je filozofija učila na mariborskem učilišču. Že Slomšek je uvedel po dve uri na teden filozofskih predavanj, ki so se pa po njegovi smrti skrajšale na eno tedensko uro. Škof Stepišnik je uvedel za filozofijo posebno docenturo in je prvi docent filozofije bil poznejši škof dr. Napotnik. Ta je potem leta 1896 dosegel pri vladi, da je ustanovila posebno stolico za filozofijo in osnovno bogoslovje. Po nastopu sedanjega škofa dr. Karlina se je leta 1923. bogoslovni študij raztegnil na pet let, radi tega se je zlasti filozofiji odkazalo več ur; tako se dejanski danes na zavodu predavajo vse glavne panoge modroslovne znanosti.

Na straneh 1—16 je splošen uvod v filozofijo, kritiko je pa pisatelj razdelil v tri dele: 1. O pomenu in možnosti resničnega in izvestnega spoznanja; 2. O virih resničnega in izvestnega spoznanja; 3. Kriteriji resničnega spoznanja. — Težišče knjige je v 2. delu, kjer se najprej seznanimo z glavnimi filozofskimi sistemi, ki so se pečali s problemom našega spoznanja, potem se pa pozitivno pokažejo in razložijo pravi viri vseh naših spoznanj: izkusno, mišljenje, svedstvo.

Pisatelj zna tudi najbolj zamotane stvari podati jasno in pregledno; opetovano opozarja na zvezo med teoretičnimi nauki in neizogibnimi posledicami v praksi. Kar se na katedrah seje, to se v življenju žanje. Knjiga bo dober priročnik vsem, ki hočejo spoznati ideološko ozadje zgodovinskega razvoja človeškega življenja, pa nimajo časa in ne prišle, vgloditi se v večkrat težko umljive prvotne viire in obsežna dela.

Knjigo iskreno pozdravljamo in toplo priporočamo.

*

Razstava Jozе Bužana v Zagrebu. Ondan se je zaprla razstava slikarja Jozе Bužana, ki se je (kakor vsako leto) pokazal pred božič v Uličevem salonu z nad 40 oljnatimi slikami. O tem slikarju se je malo pisalo v Sloveniji, zato je prav, da opozorimo nanj. Predmet te razstave so po večini portreti najprej hrvaških kmetov (Lovrek, Imbrek, Mara i Bara in v tem genreu dalje). Poleg ostalih portretov (portreti gospa: O. P., S. M.) naj omenim njegov avtoportret s soprogo. Pokrajini je na razstavi manj, a te so največ iz zagrebške okolice (Pogled na Zagreb, Dio Zagreba).

Njegovo slikarstvo je ilustrativnega značaja, kjer samo slikarstvo kot metel dve priide do izraza. Gospod Bužan pozna premalo konstruktivno slikanje. Vse njegovo delo je dosti ohlapno, premalo je izraza v barvah. Njegove modelacije nimajo dovolj čvrstosti — pretrdo slikane glave so tako uničene z raznimi politurškimi refleksi, da delujejo kot neke glazure na posodah. — O kompoziciji njegovih slik je težko kaj dobrega reči; saj nimajo njegova dela najelementarnejše strani slikarstva: manjka statika, dinamika, ritem... za kar bi g. Bužan pač moral imeti več čuta, saj je videl v svetu mnoge velike muzeje in galerije. — Portreti so kot iz enega loma, ne kažejo nič individualnega, vendar je verjetno, da so naročniki zadovoljni z njimi. Da je malo manj razpetih rdečih dežnikov (Na blagdan, U nedeljni dan), vkomponiranih v njegove likovne stvari, ostalo bi v njih gotovo več od njegovega slikarstva. Dela s pejsaji odgovarjajo portretom po delu in vrednosti.

Vtis razstave priča, da je ostal gospod Jozo Bužan isti danes, kakor je bil pred desetimi leti.

*

Dve operni premijeri. — Skoraj istočasno bosta postavljeni na oder in izvajani dve novi operi: »Morana«, Jakova Gotovca in »Čitara i bubanj« Širolina, prva v brnskem Narodnem divadlu, druga doma, v Zagrebu.

Jakov Gotovac je eden najmlajših naših kompozitov in dirigentov, katerega ime pa že precej zveni. Njegova »Morana« je vsebinsko vzeta iz domače zemlje in je zato tudi v obdelavi v precejšnji meri izrazito folkloristična. Zanimivo je dejstvo, da je Gotovčeva »Morana« sploh prva naša opera, katere premijera ne bo doma, kar bi bilo po vsej pravici želeli, ampak v inozemstvu. Brnsko Narodno divadlo bo izvajalo njegovo opero v nedeljo 29. novembra na predvečer našega narodnega praznika. Režijo vodi sam ravnatelj brnskega gledališča g. Otto Žitek, dirigiral bo pa Ljubljancem dobro znani g. Anton Balatka. Omenjam še, da je posebna pozornost posvečena izvajanju naših narodnih plesov, katere je nastudirala ga. Svobodova, ki je pred leti vodila ljubljanski balet. Po vsej verjetnosti uspeh ne bo izostal in bomo Gotovčovo opero v kratkem poslušali doma in v domači zasedbi.

G. Širola je zadnji dve leti deloval na operi »Čitara i bubanj«, katere premijera bo te dni v Zagrebu. G. Širola je starejši in zelo produktiven hrvaški kompozist. Je učenec znanega glasbenika Ivana Zajca. Že njegov prvenec v enem dejanju »Stanac« je zbudil splošno zanimanje in žel mnogo priznanja. Drugo večje njegovo delo je balet »Sjenec«. Sedaj pa se bo g. Širola predstavil z delom na širši podlagi. Poudarjam, da se zadnja leta tudi glasbeno zelo osamosvojujemo in da bomo po nekaj letih imeli že dovolj veliko število karakteristično naših operskih del, med katerimi bodo nekatera zrela tudi za inozemske odre in za bolj razvijeno občinstvo. — T. P.

*

Hrvatska Prosvjeta. — Iz poslednje številke tega uglednega književno-umetniškega mesečnika navajamo nekaj prispevkov, ki pričajo o višini listu: Bršljanici je prevedel v krasnih hrvaških verzih četrti spev Torkvato Tassojeva Osvobođenja Jeruzalema. — Nadebudna Ničejeva je prispevala prispevala daljšo novelo pod naslovom: Put u maglu, ki je značilna za novejšo hrvaško novelistiko. — Krajiše črtice sta dala Sida Košutić (Osmes) ter Branko Storož (Miss Olla, Ostati). Pesmi in vrlo zanimiv književni pregled izpolnjujejo lepo ilustrirani zvezek.

Bančni polom v Trstu

Gorica, 25. nov.

V ponedeljek je Banca della Venezia Giulia v Trstu ustavila izplačila. Na vrata je ravnatelj obelstil kratko sporočilo, »da je banka zaprla vsled prošnje za predhodno poravnavo (preventivni konordat). Vest se je takoj razširila po vsem Primorskem, ker ima banka mnogo podružnic na deželi, posebno pa v Istri. Upravni odbor je ponudil poravnavo na podlagi 40%. To je najnižji odstotek, ki ga predvideva zakon, sicer sodišče sploh ne more odobriti predhodne poravnave in banka mora v stečaj. Po vsem tem niti ni gotovo, ali bo mogla banka izplačati 40%. Prizadeti so predvsem mali trgovci, duhovščina in župni uradi v Trstu, tržaški okolici in v Istri. Banka je bila namreč na glasu kot katoliška in je uživala zaupanje, čeprav se je že pet let borila s težavami. Tudi mnogo slovenskih duhovnikov v Trstu in okolici je prišlo tako ob svoje prihranke. Udarce je toliko hujši, ker so prizadeti predvsem revnejši sloji. Čeprav je banka osnovala mnogo podružnic tudi na Gorškem, kakor v Ajdovščini, Kobaridu, Tolminu in drugod, so v teh krajih ni mogla uveljaviti, ker je zadela na odpor mnogo bolj organiziranih in bolj solidnih posojilnic. Končno je banka podružnice na Gorškem zaprla, in to je bilo v sredo slovenskega prebivalstva. Ugodnejša tla je banka našla v istrskih mestecih, kjer je združništvo preživljalo hudo krizo. Banca della Venezia Giulia je do zadnjega časa vzdrževala podružnice v Pazinu, Pi-

ranu, Rovinju, Vodnjano, Umagu, Opatiji itd.; v Ilir. Bistrici so podružnico zaprli pred dobrim letom. Samo v Piranu so vloga znašale okoli milijon lir. Kmetje niso nosili denarja v banko, ker ga nimajo. — Banca della Venezia Giulia je bila ustanovljena leta 1919. z delniško glavnico 5 milijonov lir. V njenem načrtu je bilo zavladati na deželi in hote ali nehoti izpodrinuti domačo združništvo. Osrednje vodstvo je bilo povsem v italijanskih rokah in banka je ostala do zadnjega slovenskemu ljudstvu tuja. S podružnicami v slovenski deželi je banka imela le zgubo, v Trstu pa niso mogle delati niti velike banke, kakor Banca Commerciale Triestina. Banka pa je bila končno zapisana smrti, ko je bil zavrnjen njen predlog za fuzijo z drugimi katoliškimi bankami v gornji Italiji. Prav to dni je bila namreč sklenjena in od vlade potrjena fuzija teh-le katoliških bank: Banca cattolica di Vicenza, Banca di Udine, Banca dell'Alto Adige, Banca di Cadore, Banca Cattolica di Venezia, Banca cattolica di Treviso, Banca provinciale di Belluno in Banca di Feltre. Isti dan kot Banca della Venezia Giulia sta ustavili izplačila Credito Veneto in Credito Polesano, ki nista bili dopuščeni k fuziji. — Nedavno sta se v Pazinu umorila g. E. Ivich, ravnatelj podružnice Banca della Venezia Giulia in njegova zaročenka. Danes še ni mogoče reči, ali je ta tragedija v zvezi s položajem banke. Z likvidacijo banke se je število brezposelnih uradnikov izdatno povečalo.

Sadni izbor za okraj Gornja Radgona

Zborovanje za določitev ožjega sadnega izbora za Gornje-radgonski sodni okraj se je vršilo 20. t. m. v Gornji Radgoni ob navzočnosti ing. g. Skubica zastopnika banske uprave, kmetijskega referenta g. Zupanca in ob večjem številu domačih sadjarjev.

Po 3 urnem razpravljanju in izmenjavi različnih mnenj se je določil sledeči sadni izbor:

A. Jabolka. I. Poletne sorte: Šarlamovski (Šarlamovski), II. Jesenska glavna sorta: Pisani kardinal in jesenska postranska sorta: Grafenstein, III. Zimske glavne sorte: Kanadka, Baumanova renet in Porenski krivopecelj. Zimske postranske sorte: Bobovec, Mašanciger, Boskopski kosmač in Londonski paping.

B. Hruške. Klapovka, Dobra Louiza, Pastorka in Dielovka. Hruške mošne: Tepika, Koroska mošnica in Ozimka.

C. Črešnje: Dunjska (majska) Hedeifinska in črna hrustavka. — Višnje: Ostheimska in Lohthovka.

D. Slive. Domača sliva in Ringlo.

E. Marelica. Ogrska najboljša.

F. Breskev. Amsen, Aleksander, Magdalena.

G. Oreh. Debeloplodni podolgasti tankolupinasti domači oreh.

H. Kostanj. Debeloplodni domači kostanj.

Stavljeni predlogi so bili dobro premišljeni in pretehtani. Zato je skoro z gotovostjo pričakovati od določenega izbora, da bo ustrezal domačim potrebam in domačemu trgu kakor tudi sadni trgovini z inozemstvom.

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 22. nov. 1930 (Vse v milij. Din): v oklepajih razlika v primeri z izkazom 15. nov. 1930). Aktivna: kov. podlaga 285,9 (+ 5,8), tečajna razlika 734,9 (+ 25,3), posojila: menična 1.306,9, lombardna 242,6, skupaj 1.549,6 (— 15,1); pasivna: bankovni v obtoku 5.214,3 (— 137,8), drž. terjatve 126,1 (+ 42,2), obveznosti: žiro 834,5, razni računi 196,0, skupaj 1.030,5 (+ 111,6) ostale postavke neizpremenjene.

Uničevanje našega združništva na Primorskem. Gorško sodišče je proglasilo stečaj Zveze sokskih mlekar, ki je bila last Zadržne zveze v Gorici in je imela v Trstu osrednjo mlekarno. Zvezi je v zadnjem času predsedoval dr. L. Petrarin. Za kuratorja je postavljen dr. G. Bua. Mlekarno je ustanovila Zadržna zveza, še ko je bila v slovenskih rokah, da bi pripomogla slovensko kmetu do poštenega vnovenja mlečnih izdelkov in da bi iztrgala mlečno kupčijo iz kapitalističnih rok. Načrt se je deloma že posrečil, ko so nenadoma fašisti zasedli Zvezo in pod tujim vodstvom je mlekarja propadla kakor čevljarska zadržna v Mirnu.

Kranjska industrijska družba je imela svoj občni zbor v Ljubljani 26. t. m. iz poslovnega poročila za 1929—1930 posnemamo, da je bila z poslenost v 3. četrtletju 1929 zadovoljiva, letna pa je prišel zastoj in po 14-dnevni ustavitvi dela na Javorniku je bilo obratovanje zopet vzpostavljeno pa v omejenem obsegu. V vseh obratih se je število zaposlenega delavstva zmanjšalo. Podjetje si v sedanjih krizi prizadeva razširiti delokrog z uvedbo novih panog produkcije, ker le tako lahko poveča svojo proizvodnjo jekla. Obratovanje železaren je normalno, le v tovarni elektrod na Dobravi so bile neugodne prilike, pa je pričakovati uspehov od izvedene reorganizacije. Bilanca izkazuje 4,5 milj. čistega dobička (1928—29 3,4 milj.), od česar gre v rezervo za investicijske svrhe 3,5 (2,5) milj. Din pa znaša čisti dobiček torej 1,0 (0,9) milj. Din. Da je podjetje klub neugodnim cenam za železo vendar doseglo večji dobiček, je pripisovati izboljšanjem delovnih naprav in s tem znižanju produkcijskih stroškov. Za poročilo ne navaja več podatkov o proizvodnji, kar bi pa bilo v interesu tako velikega podjetja. Bilanca izkazuje pri glavnici 13,5 (13,5) in rezervah 10,9 (10,8) milj. 39,0 (39,0) milijonov upnikov. Med aktivni je narasla vrednost posestev od 3,4 na 3,5, stavb od 9,9 na 10,4, strojev in obratovnih naprav od 5,8 in 9,0 milj.; novih stavb nedovršenih je 0,9 milj. Din. Poslabšanje odjema je razvidno iz povečanja zalog in sirovin od 15,5 na 21. milj., dolžniki pa so padli od 30,65 na 28,4 milj. Bruto donos je znašal 17,3 milj. Din. Izredno se je povečal račun davkov: od 0,85 na 3,46 milj. Din. Bremena soc. zavarovanja so znesla 2,3 milj. Din.

Bodite oprezn! pri nakupovanju inozemskih strojev! Naše kraje preplavljajo agenti inozemskih tovarn in ponujajo razne stroje. Običajno podkrepljujejo svoje ponudbe z zatrjevanjem, da se stroji, kakršne ponujajo, ne izdelujejo v naši državi, in da se torej morejo uvažati carine prosto tudi v primerih, v katerih bi morali vedeti, da njihova trditve ni točna. Ljudje največkrat verjamejo, da bodo mogli dotični stroj res brez nadaljnjega uvožitja carine prosto in se odločijo za nakup. V zadnjem času se je povečal račun davkov: od 0,85 na 3,46 milj. Din. Bremena soc. zavarovanja so znesla 2,3 milj. Din.

Bodite oprezn! pri nakupovanju inozemskih strojev! Naše kraje preplavljajo agenti inozemskih tovarn in ponujajo razne stroje. Običajno podkrepljujejo svoje ponudbe z zatrjevanjem, da se stroji, kakršne ponujajo, ne izdelujejo v naši državi, in da se torej morejo uvažati carine prosto tudi v primerih, v katerih bi morali vedeti, da njihova trditve ni točna. Ljudje največkrat verjamejo, da bodo mogli dotični stroj res brez nadaljnjega uvožitja carine prosto in se odločijo za nakup. V zadnjem času se je povečal račun davkov: od 0,85 na 3,46 milj. Din. Bremena soc. zavarovanja so znesla 2,3 milj. Din.

ni za nje več rentabilen. Spridlo tega je za interese inozemskih strojev, za katere reflektirajo na carinsko oprostitve, nužno potrebno, da se v vseh dvomljivih primerih še pred naročilom preprčajo, ali in v koliko so dani pogoji za carine prost uvoz dotičnih strojev. Take informacije je dobiti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Borza

Dne 27. novembra 1930.

DENAR

Na deviznem trgu traja čvrsta tendenca dalje in so danes tečaj vsih deviz ponovno narasli. Promet je bil srednji, znanejši le v devizah Trst in Pariz. V devizi Trst je bilo zaključeno privatno blago.

Ljubljana. Amsterdam 2278 bl., Berlin 1349.50 bl., Bruselj 789.21 bl., Budimpešta 989.05 bl., Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 795.22—798.22 (796.72), London 274.88 bl., Newyork 56.50 bl., Pariz 221.42—223.42 (222.42), Praga 167.39—168.19 (167.79), Trst 295.03—297.03 (296.03).

Zagreb. Amsterdam 2275—2281, Berlin 1348—1351, Bruselj 789.29 bl., Budimpešta 987.55—990.55, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 795.22—798.22, London 274.48—275.28, Newyork 56.40—56.60, kabel 56.61 bl., Pariz 221.42—223.42, Praga 167.39—168.19, Sofija 42—bl., Stockholm 1520 d., Trst 295.0275—297.0275.

Skupni promet brez kompenzacij je znašal 5.15 milj. Din.

Belgrad. Berlin 1348—1351, Bruselj 795.22 do 798.22, Budimpešta 987.55—990.55, Curih 1094.40—1097.40, London 274.48—275.28, Newyork 56.40 do 56.60, Praga 167.39—168.19, Milan 294.95—296.95, Curih. Belgrad 9.1285, Amsterdam 207.90, Ate-ne 6.675, Berlin 123.09, Bruselj 72.025, Budimpešta 90.26, Bukarešt 3.0636, Carigrad 2.445, Dunaj 72.70, London 25.0775, Madrid 57.60, Newyork 516.475, Pariz 20.2925, Praga 15.3125, Sofija 3.7325, Trst 27.03, Varšava 57.85, Kopenhagen 138.10, Stockholm 138.55, Oslo 138.10, Helsingfors 12.99.

VREDNOSTNI PAPIRI

Tendenca za domače državne papirje je bila danes slabša, nekoliko čvrstejši pa so bili danes dolarski papirji. Tečaj vojne škode je danes nazadoval in je bilo promptno blago zaključeno po 428, za decemberski termin pa po 426. Tečaj 8% Bler. pos. se je ucvrstil od večerašnjih 91 na 91,25. Bančni papirji beležijo običajne zaključke v delnicah Poljbanke in Prašedione po neizpremenjenih tečajih, nadalje je bila zaključena Unionbanka po 191,75, Jugobanka pa je nazadovala v tečaju od 78 na 77,75. Industrijski papirji so brez posebnega interesa in je prišlo do zaključkov le v delnicah Vevč po neizpremenjenem tečaju 124, nadalje v delnicah brodske tovarne vagonov po 90, Trboveljska pa je bila zaključena po 376.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 91.50 bl., 7% Bler. pos. 81.75 bl., tob. srečke 50 bl., Celjska pos. 160 den., Ljublj. kred. 122 den., Prašediona 930 den., Kred. zavod 170—180, Vevče 124 den., Stavbna 40 den., Split cement 400 bl., Ruše 280—300.

Zagreb. Drž. pap. 7% inv. pos. 86—88, agrari 52.50 bl., vojna škoda ar. 425—428 (428), kasa 425 d., 11. 425—426 (426), 2. brez kup. 415—420, srečke Rdeč. križa 52 bl., 8% Bler. pos. 90.75—91 (91.25), 7% Bler. pos. 81—81.25 (81.50), 7% pos. Drž. hip. banke 80.50—81.25, 6% begl. obv. 73 bl. — Bančne delnice: Hrvatska 50 d., Poljo 56—57 (56), Kreditna 96 d., Union 191.75—192 (191.75), Južo 77.75—78 (78, 77.75), Lj. kred. 122 d., Medunar. 67 d., Narodna 8.100 bl., Obrtna 36 d., Prašed. 930—935 (930), Srbska 189 d., Zemaljska 129—130, — Industrijske delnice: Nar. sum. 25 d., Guttman 138—140, Slavke 51—55, Slavonija 200 d., Našice 1.000—1.025, Danica 100—103, Pivara Sar. 200—215, Drava 225 do 236, Sečerana Osijek 298—299, Sečerana Bečke-rek 20 d., Osi. ljev. 200 d., Brod. 90—110 (90), Union 95—120, Vevče 124—125 (124), Isis 40—45, Ragusea 395 bl., Jad. plov. 595—605, Trboveljska 373—375 (376), Oceania 205—230.

Belgrad. Narodna banka 8.100, 7% inv. pos. 87—87.50, agrari 52, voja škoda 446.50—449, 12. 449—449.50, 6% begl. obv. 73, 7% Bler. pos. 81.625, 7% pos. Drž. hip. banke 82.75.

Dunaj. Don.-sav.-jadr. 86.75, Wiener Bankve-rein 16.90, Creditanstalt 46.80, Escompteges. 157.75, Union 23.75, Mundus 142—, Alpine 199, — Trbo-veljska 46.60, Leykam 3.50, Rima Murany 63.90.

Notacije drž. papirjev v inozemstvu: Newyork: 8% Bler. pos. 90—91, 7% Bler. pos. 80.50—81.25, 7% pos. Drž. hip. pos. 80—81.

Žitni trg

Na žitnem trgu je tendenca za pšenico sta'na, za koruzo pa nadalje čvrsta. Cene pšenice so ostale neizpremenjene, dočim so cene koruze ponovno narasle. Tako stane umetno sušeno blago 87.50, času primerno suho blago 75—77.50, staro blago pa okoli 100. Cene koruze so se ucvrstile radi stalnega povpraševanja inozemstva, pa tudi domači konzum je postal boljši.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene.

Novi Sad. Koruza: bč. stara 90—92.50, bč. sr. nova 67.50—70, bč. sr. dec., jan. 72.50—75, bč. sr. nova, marc april, maj 87.50—90, sr., nova posušena 82—84, sr. nova posušena, ladja 89—91. Vse ostalo neizpremenjeno. — Promet: pšenica 16 vagonov, ječmen 2 vagona, koruza 60 vagonov, moka 6 in pol vagonov. — Tendence: stalna.

Budimpešta: Tendence: ucvrstena, koruza pri-jazna. Promet: miren. Pšenica: marc 15.56, zaklj. 15.56—15.57; maj 15.46—15.51, zaklj. 15.46—15.47; Rž: marc 9.16—9.22, zaklj. 9.16—9.17; Koruza: maj 12.25—12.38, zaklj. 12.30—12.31; transit maj: 10.—do 10.15, zaklj. 10.10—10.15.

Hmelj

Nürnberg, 27. nov. kk. Na trg je bilo pripe-ljanih 60 bal hmelja, prodanih pa 100 bal. Dosegle so se sledeče cene: za hallertauski hmelj 55—105 mark, za spalterski hmelj 70—80, majhne postavke stajerskega hmelja pa so dosegle ceno 60 mark. Razpoloženje in cene so ostale nespremenjene.

Iz službenih objav

Vpis v trgovinski register. Ervin Mondecar, transportno in pakelno podjetje »Paketošped«, podružnica Ljubljana, imetnik Montecar Ervin, tr-govec v Zagrebu, prokurist podružnice Žagar Jo-sip; Elektrotehna, gradba splošnih električnih na-prav d. z. o. z., 30.000 Din, poslov. Gabrovšek Jo-sip, Kuralt Josip in Obersiar Josip. Spremembe: Zadržna gospodarska banka, podružnica v Ko-čevju, namestnik vodje podružnice Viktor Vidic je imenovan za vodjo, izbrisi se dosedajni vodja Engelsberger Hinko in vpiše namestnik vodje Voje Stanko; Reinhard Josipina, Polica pri Gornji Ra-dgoni (vpis prok. Franc Jurschenag); Tiskarna »Slo-venija« d. z. o. z. (sprememba družabne pogodbe, zvišanje glavnice od 12.000 na 100.000 Din, vpis poslov. Lapa ne Fran); Izdelovalnica in prodaja slaščičarskih in medicinskih izdelkov Vitek & Co., d. z. o. z., Ljubljana (sprememba pogodbe, zvišanje glavnice od 20.000 na 30.000 Din, izbris poslov. Kraupnerja Riharda, vpis poslov. Kralja Ivana, Stofa Fran).

Konkurz je razglašen o imovini inž. Tornado Ivana, stavbenika v Ljubljani, Poljanska cesta 12, konk. sodnik Žigon Alojzij, upr. mase dr. Benkovič Ivo, namestnik upr. mase dr. Stanko Lapajne. Prvi zbor upnikov 5. dec. ob 10, oglasiti se je do 31. jan. ugotov. narok 14. febr. Nadalje je razglašen konkurz o imovini reg. tvrdke inženjerski in stavbni biro inž. Tornado, d. z. o. z. v Ljubljani, konk. sod-nik in uprav. mase isti kot zgoraj, isti roki.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 28. nov.: 12.15 Plošče (arije jugoslov-umetnikov — resna glasba) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Radio orke-ster — 18.30 Dr. V. Bohinc, Fritjof Nansen — 19.00 Dr. Lovro Sušnik: Francosčina — 19.30 Go-spodinjaka ura, ga. Zemljanova — 20.00 Ravnatelj Lajovic: Vzgoja obrtnega naraščaja — 20.30 Val-čkova ura, igra radio orkester — 22.00 Časovna napoved in poročila.

Sobota, 29. nov.: 12.15 Plošče (mešan pro-gram) — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Viktor Pirnat: V dolini gradov (Grm, Zaboršt, Graben). — 18.30 Radio orkester. — 19.30 Ga. Orthaber: Angleščina. — 20.00 B. Hor-val: Filmska kultura. — 20.30 Peveki dueti: Slo-venske narodne pesmi (gld. Meze in ga. Golob). Harmonika solo, g. Rakuša.

Drugi programi

Sobota, 29. novembra.

Belgrad: 12.45 Radio orkester. 18.00 Radio orkester. 20.00 Prens opere iz belgrajskega gle-dališča; nato jazz orkester. — Zagreb: 17.00 Ra-dio orkester. 20.00 Prens opere iz narodnega gle-dališča v Belgradu. — Budapest: 12.05 Vojaska godba. 17.30 Koncert. 20.30 Pester večer. — Du-naj: 12.00 Opoldanski koncert. 15.15 Mladinska ura. 18.10 Večni humorist Mark Twain. 19.30 »Maške-radni ples«, opera, Verdi. 22.25 Večerni koncert. — Milan: 12.15 Zabavna glasba. 19.30 Vesela gla-sba. 20.30 Prens opere. — Praga: 16.30 Radio orkester v Brnu. 22.25 Mor. Ostrava. — Langen-berg: 17.30 Popoldanski koncert. 20.00 Zabavni večer. 24.00 Jazz orkester. — Rim: 17.00 Koncert. 20.50 Veliki pevski koncert. — Berlin: 20.00 Iz-menjava sprovedov. 22.00 Zabavna in plesna gla-sba. — Katowice: 20.00 Varšava. 23.00 Poljska gla-sba. — Toulouse: 17.00 Koncert. 18.30 Plesna gla-sba. 18.55 Pestr koncert. 19.45 Melodije. 21.00 Kon-cert. 23.15 Orgle. 23.45 Vojaska godba. — Mor.-Ostrava: 22.20 Ljudski spored. 22.25 »Grešnica«, opera. Pečke. — Leipzig: 19.30 Citre in klavir. 20.00 Halo! Koenigsberg, Breslau, Leipzig in Ber-lin (Zamenjava sprovedov).

Autotaksi M. Hočevar

Novo mesto-Kendija Telefon št. 18

PRODA SE

v Rogaški Slatini na najlepšem kraju v kopa-liškem rajonu vila »Zlatorog« s terenom 500 m² in v Dubrovniku na Lapadu prazen pro-stor 1200 m² prav na morski obali. Cene zelo ugodne. Za pogoje se je obrniti na: P. Višnjič, advokat, Beograd, Pašičeva ulica 4.

Sport

Trening tekme na Iliriji

Kot izgleda, v nedeljo ne bo nobenih posebnih prireditvev. Na svojem igrišču pa bo priredila Ilirija dve tekmi in sicer s Slovanom in Hermesom. Proti Slovanu bo nastopila rezerva Ilirije ob pol dveh, ob triletni na tri pa prvi moštvi Hermes in Ilirije. Posebno zanimiva bo tekma s Hermesom, zlasti še, ker igraata dva naša stajerska kluba Slovenije, ki sta kaznovana. V jeseni se ta dva rivala še nista srečala in bodo gotovo siškarji uležili vse moči, da nudijo prvakcu oster odpor. Radi tega bo ta tekma zelo zanimiva. Vrši se pa kot tekma brez vstop-nine, in bo le propaganda za nogomet. Zato se bosta morali obe moštvi potruditi, da pokažeta res lep nogomet in pridobita ugled, ki ga je ta lepa igra izgubila.

Trgovski sportni klub Slovan ima v soboto ob 20 sestanek vseh nogometašev v lovski sobi go-stilne »Pri sokolcu, I. nadstropje. Brezpogojno mo-rarajo priti vsi igralci prvega moštva! Ob 21 redna odbojstva seja. Vsi odbojnikl se opozarjajo, da se iste sigurno udeležijo. Dalje se opozarjajo vsi nogo-metaši, da se bo na tem sestanku razpravljalo o uvedbi zimskih treningov v telovadnici. — Tajnik.

Smučarski tečaj SK Ilirije Ob božičnih prazni-kih od 28. do 31. decembra priredi SK Ilirija smu-čarski tečaj za svoje člane in sicer ob ugodnih snež-nih razmerah v Ljubljani, v nasprotnem slučaju pa v Planici ali v Dovju. Tečaj se bo vršil pod stro-kovnim vodstvom priznanega in renomiranega me-dnarodnega tekmovalca ter večletnega državnega pr-vaka g. Joška Janše, katere ime jamči, da bo tečaj res prvovrsten. Preskrbljeno bo pa tudi za dobro in čim cenejšo oskrbo. Podrobnosti bomo objavili kasneje. Prijave se sprejemajo do 20. decembra v kavarni Evropa. — SK Ilirija.

Medklubske smučarske tekme stafet, razpisa-ne po Smučarskem klubu Ljubljana za nedeljo, dne 30. novembra v Planici, se radi neugodnih snežnih razmer odpuvedujejo. Tozadavna prireditvev se bo izvršila prvo nedeljo, ko bodo dopuščale snežne pri-like, kar se bo še objavilo v dnevnem časopisu.

Nogomet v tujini

Kako kaže v Gradcu.

Po programu se je odigrala v Gradcu le tekma med letošnjim stajerskim prvacom G. A. K. in Kastner & Ohler, ki pa je potekla povsem nein-teresančno. G. A. K. je sicer zmagal z 2:0 (1:0), toda zmaga ni bila prepričevalna. Slabe volje so odhajali gledalci z igrišča. G. A. K. ni več ono renomirano moštvo, kakor je bilo to pred letom dni. Neka površnost in pomanjkanje potrebne sve-žosti v tem klubu sta postali v jesenski sezoni prav očitljivi. — Nasprotno pa zaznamuje lepe uspehe v tekoči sezoni stari prvak Sturm, ki se trenutno nahaja na prvem mestu tabele. — Slabši kot navadno je letos tudi znani Grazer Sportklub. — Vrstni red moštev v Stajerski ligi je sledeč: 1. Sturm (6 iger, 10 točk); 2. G. A. K. (5 iger, 9 točk); 3. Grazer Sportklub (5 iger, 6 točk); 4. Kastner & Ohler (6 iger, 6 točk); 5. Kapfenberg (6 iger, 4 točke); 6. Donawitz (5 iger, 2 točki); 7. Hakoah (5 iger, 1 točka). — Vidimo iz tega seznama, da G. A. K. še ni absolutno gotov je-senski prvak, kajti v to potrebuje še eno zmago v zadnji tekmi, ki jo ima še odigrati.

Kako so se leto odrezali Čehoslovaki. Zani-miva je bilanca letošnjih meddržavnih nogometnih tekem, ki jih je odigrala Čehoslovaška. Nastopila je 11 krat in to 8 krat s profesionalnim in 3 krat z amaterskim teamom. Čehoslovaški profesionali so zgubili s Španci v Barceloni z 1:0, s Portugalci v Lizaboni z 1:0; remizirali pa so z Avstrijo v Pragi (2:2), z Ogrsko v Pragi (1:1) in z Ogrsko v Budimpešti (1:1); zmagali pa so s 3:2 napram Fran-coski v Parizu, z 2:0 napram Španci v Pragi in s 3:2 napram Belgiji v Antverpnu. — Amaterji pa so enkrat zmagali in bili dvakrat poraženi (od Avstrije s 4:5 in Ogrske z 1:5).

Lahka atletika.

Letos le trije skoki s palico preko 4 metre. V Evropi zaznamuje letošnja lahkoatletska sezona le 3 skoke s palico z marko nad 4 metre. Šved Lindblad je s skokom 4.10 m. najboljši. Nemec We-gener je skočil 4.05 m, dočim je Čehoslovak Ko-rejs dosegel skok natančno 4 m. Imenovati smemo še uspešnega Francoza Ramadier-a s skokom 3.99 metra, Finca Salo in Lindrotha, Šveda Andersona ter Nemca Reega, ki so vsi skočili 3.90 m. To so vsi amaterji, zato Hoffa (Norveška) kot profe-sionala ne smemo vzeti v gorenji seznam.

Drž. razredna loterija

Poročilo iz kolekture Ant. Golež, Maribor :: Aleksandrova cesta štev. 42.

Zrebanje V. razr., 20. kola, štirinajsti dan, 26. no-vembra 1930. — Izrebanji so bili sledeči dobitki (za event. tiskovne pogreške se ne odgovarja).

300.000 Din št.	95458
30.000 Din št.	38855
20.000 Din št.	67622 77077
10.000 Din št.	15327
4.000 Din št.	1390 6564 31107 34463 40610 65796 91584
2.000 Din št.	7968 9202 15730 17581 24703
24850 23338 55180 58839 64892 65555 73787 76118	
77580 80346 80401 80619 81385 84075 85	

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-30 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 1-5 Din. Oglas nad deset vrstic se računa po višini. Za odgovor znamke! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iščejo

Šofer
zanesljiv in zmožen vseh popravil, z 2 letno prakso, išče službo k osebnemu ali tovar. avtu; gre tudi na vtobus. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.390.

Zasluzek

4 do 5000 Din
mesečnega zaslužka dosežejo zastopniki s prodajo naših oblačil. Odborenih predmetov. Javiti se je z znamko za odgovor: Ekspozitura, Kolaračeva 3/1, Beograd.

Službodob

Mesar
sprejme vajenca. Maribor, Stritarjeva ul. 8.

Predilce in kodralce
za izdelovanje žime išče najmoderneje urejena tovarna v Beogradu. - Ponudbe z navedbo plače v Beograd, Oblakovska 14-16.

Kuharica
se sprejme v službo z novim letom na delo na večje posetstvo k dobri družini. Dobra gospodinja. Plača po dogovoru. Poizve se pri upravi lista pod št. 13456.

Zakonski par
brez otrok se išče, ki se razume pri čebelarstvu in negi sadnega drevja. - Ponudbe na upr. lista pod »Čebelarstvo v bližini Celja« št. 13498.

Pouk

Šoferska šola
prva oblast. konc., Čamerik, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoslovi). - Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Krojači, šivilje,
nešivilje, dame za samoporočbo. Nov pouk krojenja na strokovni krojni učilnici, Ljubljana, Stari trg 19, se prične začetkom decembra. Krojačem, šiviljam lahko razumljiv sistem. Kroji so preizkušeni - pristojajo brez pomanjkanja. Za dame, ki se želijo izobraziti za samoporočbo, zelo lahek sistem krojenja in šivanja v lastnem modnem salonu. Kroji po meri. Izdaja modnih listov.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Stanovanja

Stanovanje
dve sobi, v eno se more postaviti štedilnik, oddam takoj dvema osebam. - Naslov pove upr. »Slov.« pod št. 13459.

Stanovanje
2 sobi, kuhinja, pritlikline in balkon, suho in zračno se takoj odda pod Rožnikom, c. IX., št. 30, nasproti bazarja.

Dva gospoda
(gospodični) sprejem na stanovanje s hrano. - Škofja ul. 13, prtlj. desno.

Opremljena soba
se odda dvema gospodoma na Miklošičevi cesti. - Naslov v upravi Slovenca pod št. 13.553.

Vnajem

Delavnico v najem
za kovaško, ključavničarsko, kleparsko obrt ali za skladišče oddam. Dobi se tudi nekaj kovaškega orodja naprodaj. Natančneje pri lastniku hiš. gospodariju: Kristijan Babič, Kranj, Savsko predmestje št. 8.

Glasba

Philipsov jubilejni pianino
s petletnim jamstvom dobite edinole pri Minki Modic, Cojzova cesta 9.

Kupimo

Vrednostne papirje
srečke, obligacije, delnice kupuje upravništvo »Merkur«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/II, tel. 30-52.

Prodamo

Premog
trboveljski, šlezjski, angleški in koks dostavlja na dom »Ilirija« d. z o. z., Dunajska cesta 46, Miklošičeva cesta 6. - Telefon 28-20, 25-95.

Puhasto perje
čisto čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROZOVIC - Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja.

Pavinjo prodam
po nizki ceni. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 13542

Zelo poceni prodamo dva bencinska tanka

po 1000 litrov ter vsakovrsten pisarniški inventar, pisalne mize, omare, pulte itd. Zelo ugodno na razpolago istotam tudi krasne manufakturne stelaže, dva voza in en ročni voziček. - Ogled vsak dan: Ljubljana VII, Žibertova ul. 27.

Obrt

Miklavževe vlasulje
se izposojujejo pri Podkrajšku, Sv. Petra c. 12, Ljubljana.

Vino čez ulico
- črno in belo - 10 Din. Vinska klet, Sv. Petra cesta 43 (dvorišče).

Debele luskinaste otrobe
kupite najceneje pri tverdk A. VOLK, LJUBLJANA, Resljeva cesta 24.

211 zahvalnic v originalu
je vsakomur na vpogled

Uspeh v 4 dneh MELEM LAMICO

„Smrt žuljem“
odpravlja žulje, bradavice, trdo kožo. Siguren učinek brez bolečin. Ne ovira pri hoji. Dobi se povsod.

LAMICO DROGERIA, BEOGRAD
Knez Mihajlova ul. 14

Inserati v Slovencu
imajo največji uspeh

Dražestna svežina usten in lic

je vedno prikupljiva, če je prirodna! Zato je oranzasta »Khasana Superb krema« tako priljubljena, ker daje prirodno svežino. Ona ne barva kakor navadna šminka. Škrbno nanešana, se na Vašem obrazu spreminja v rožnat blek, ki odvarja Vašemu bistvu. Na vsakem obrazu deluje drugače, vse pa polepša in pomladi najprirodnejše. Enako se prilagodi »Khasana Superb rdečilo«, ki povdarja Vaše ustne, a vendar ne prekriče in jim daje cvetočo, mladoostno svežino. »Khasana Superb krema«, kakor tudi to rdečilo je odporna napram vremenu, vlagi in - poljubom, a kljub temu nihče ne opazi uporabe teh sredstev. Samo s pomočjo mila se lahko odstrani barvila. »Khasana Superb rdečilo« v zlati puščici Din - V eleg. mehnični puščici a pritrjenim poklopecem in dvojni vsebino Din - Nadomestni vložek v ovoju iz želatine Din - Khasana Superb rdečilo za ustne, lonček Din -

KHASANA SUPERB

Dr. M. Albersheim, Frankfurt a. M. - London

Skladišče za Jugoslavijo: Jugopharmacija d. d., Zagreb, Oddelek kozmetike.

Vdani v voljo božjo sporočamo vsem ljubim sorodnikom, prijateljem in znanem, da je danes, v četrtek dne 27. novembra 1930, ob pol 4 zjutraj naš nebeški Oče poklical k Sebi v nebeško domovino nad zvezdami našo nadvse ljubljeno mamico, gospo

Marijo Štrukelj

posestnico in trgovko

ki mu je služila kot vzorna žena in zgledna mati skoro 55 let.

Pogreb bo v soboto, dne 29. novembra 1930, ob 8 zjutraj iz hiše žalosti, v Vižmarjih št. 81, na pokopališče v St. Vidu nad Ljubljano.

»Blagor mrtvim, kateri v Gospodu umrjejo! Odslej reče Duh, naj počivajo od svojega truda: zakaj njih dela gredo za njimi.« (Raz. 14, 13.)

Vižmarje, dne 27. novembra 1930.

Štefi, Mici, Tomaž, Kristina, Zofija, otroci.

Najamniški nakup dvor in trboveljskega premoga po originalnih rudniških cenah pri J. Tičar, Maribor, Jersdanska ul. 19, Telefon št. 27-15

Največja odpr. td. glasbil v Jugoslaviji
MEINEL & HEROLD
tvorn. glasbil, gramofonov in harmonik prodajalna podr. MARIBOR SI. 102
daje Vam lepo doma temeljiti pouk v igranju kakavega instrumenta polom pismenega tečaja, Zahtevajte tako naš veliki brezplačni katalog, ki Vam da vsa pojasnila.

Glasbica
v vsakem domu

Vsem sorodnikom, znanem in prijateljem javljamo tužno vest, da je naš dobi oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

BICELJ FRANJO

dne 27. novembra ob ¼9 dopoldne, v 68. letu starosti, po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal. - Pogreb blažega pokojnika se bo vršil v soboto dne 29. nov. ob 15 iz hiše žalosti na mestno pokopališče. Blažega pokojnika priporočamo v blag spomin in molitev. - Svete maše zadušnice se bodo darovale v tukajšnjih cerkvah. Novo mesecje dne 27. novembra 1930.

Rodbini BICELJEVA in DR. KAZAFUROVA.

Hans Dominik:

Moč treh

Roman iz leta 1955.

V toku misli so ga prekinili. Slišal je, kako govori poveljnik po telefonu v motorni prostor. Bili so poleg poveljnika na krovu še en inženjer in dva strojnika.

Poveljnik je govoril poveljujoče:

»Vrtež obeh turbin je padel od 8000 na 5000 in pada neprestano naprej. Kaj se godi pri vas?«
Dr. Glosin je postal pozoren. Sedaj naj motor odpove. Ustavijo turbine. To bi moglo prekrizati njegove načrte.

Zračna ladja se je rahlo potresla. Prednji del se je nagnil nekoliko navzdol in drsel iz silne višine navzdol. Vrata oddelka, kjer je bil motor, so se odprla. Inženjer je vstopil. Ušnjena obleka pomazana, s sledovi saj in olja na rokah.

»Mr. Boolton, oba stroja stojita. Vrtita le še, ker povzroča prepah, da se vrte vijaki. Strojne sile ni več.«

Poveljnik je planil ko razdražena doga.

»Za tri vrage, Wimblington, ali nas hočete osramotiti do kosti. R. F. c. 2 je najboljša ladja našega brodovja. Spravite stroje v tek, ali pa vas postavim pred vojno sodišče.«

Inženjer je odhitel k strojem. Pozabil je zapreti vrata za seboj. Ropot raznega orodja in poskušanja je prodiral v kabino. Med tem je padalo letalo brez motorne sile nevzdržno proti zemlji. Le še deset minut in moralo bo pristati, ako se kmalu ne vrne strojna sila.

Inženjer se je zopet pojavil pri strojih.
»Gospod kapitan, napaka leži v vžigalnih napravah. Stroji ne dobivajo nobenega toka.«

Poveljnik je postal modrordeč v obrazu.

»Za vrage, gospod, spravite stroje v tek. Ustreljeni boste, če moramo pristati za silo.«

Z neprijetnim izgledom, da bo umrl od krogle, je zapustil Wimblington prostor. S tem se stvari niso izpremenile. Strojna sila je izostala. Zrakoplov je dalje drčal v globino. Že se je nahajal R. F. c. 2 v gostem ozračju, le še 3000 metrov nad zemljo. Še pred kratkim so vpadali solnčni žarki od zapada jasno in močno v prostor. Sedaj ne več trideset, temveč le še tri kilometre visoko, je bila ladja že v večerni senci zemlje. Poveljnik Boolton je premotril, škripaje z zobmi, pokrajino in iskal primeren prostor za izkrcanje ladje. Opazil je, da mu bo ravno še možno priti preko visokega gozda in se spustiti na srednjeveliki travnati jasi.

Poveljnikova razburjenost je prešla tudi na Glosina. Nemirno je tekal in stopical po kabini sem in tja. Njegov pogled se je ustavil na Silvestru Bursfeldu. Jelnik se je prevrgel, tako da je mogel videti Jano, ki je še vedno ležala in rahlo spala. Glosin in Logg Sar sta se spogledala in strah je skrčil doktorju srce.

V tem hipu je čutil, da defekt na motorju ni slučajen. Čutil je, da ga zasleduje zopet skrivnostna, neznana moč. Prisegel bi bil na to, da ista sila, ki je ustavila takrat stroj v Sing-Singu, tudi zdaj ovira pri delu turbine Rapid Flyers. Mehaničeno je segel v žep, ki je skrival malo učinkovito orožje.

R. F. c. 2 je sedel na travo. Z dovršeno umet-

nostjo krmilarja je spravil komodor Boolton ladjo še preko zadnjih gozdnih dreves. Neposredno ob robu gozda se je ustavila in sence naglo nastopajočega mraku so jo obdale. Boolton je izpustil krmilo in se obrnil, ko je neko šumenje vzbudilo njegovo pozornost. Ko solni steber je obstal in strmel skozi stranske šipe.

Drugo letalo je hušnilo iz višine, se pokazalo in pristalo komaj sto metrov od R. F. c. 2 na trato. Luč, ki se je od minute do minute manjšala v mraku, je zadostovala, da si mogel še prepoznati oblike.

Komodor Boolton je prvi prišel do besede.
»Staro mater hudičevo hočem oženiti, če ni to R. F. c. 1. Nobena druga zgradba te vrste ne leta po svetu. R. F. c. 3 je še v delavnici.«

Poveljnik je bil pozabil svojo jezo. Radovednost, kako se more R. F. c. 1 tu nenadoma pojaviti, je prevladala vsa druga čustva. Dr. Glosin je stal z roko na orožju in gledal na tuje letalo.

Tam preko se ni nič zganilo. Tajinstvena tišina je vladala. Komodor Boolton je prekinil molk.

»Kaj gori tu! Imate ogenj v strojih?«

Zavpil je v strojni oddelek.

Ni mu bilo treba čakati na odgovor. Tik ob njem se je odprla debela kovinska stena na R. F. c. 2. Kovina je žarela trenutek svetlordeče, hip nato živobelo in se je nato razpršila ko para. Še preden je imela časa, da bi se stalila in odtekla. Notranja lesena stena je zagorela za kratek hip, pa tudi ta se je razpršila in izginila, preden se je mogel razviti pravi ogenj. Le zadnji duh po požaru je bilo čutili.

Že je bila izginila stranska stena R. F. c. 2, ki je gledala proti novemu letalu, v velikosti več kvadratnih metrov.